

EESTI KÕRG- JA KUTSEHARIDUSE KVALITEEDIAGENTUUR

**Kutseõppe kvaliteedi hindamine
Tallinna Tööstushariduskeskuse
tekstiili, rõivaste, jalatsite
valmistamise ning naha töötlemise
ning hulgi- ja jaekaubanduse
õppekavarühmade hindamisaruanne**

„Kutsehariduse kvaliteedi hindamine ja kindlustamine“

2022

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Üldosa	4
3. Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamise ning naha töötlemise ning hulgi- ja jaekaubanduse õppekavarühmade analüüs hindamisvaldkondade lõikes	5
3.1 Õppekavad ja õppekavaarendus	5
Analüüs	5
Järeldused	13
3.2 Õppimine ja õpetamine	14
Analüüs	14
Järeldused	23
3.3 Õpetajad	24
Analüüs	25
Järeldused	26
4. Hindamiskomisjoni peamised järeldused tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamise ja naha töötlemise ning hulgi- ja jaekaubanduse õppekavarühmade osas	27

1. Sissejuhatus

Kutseõppe kvaliteedi hindamise eesmärk on toetada õppimiskeskse koolikultuuri arengut ning suurendada kutsehariduse usaldusväarsust.

Kutseõppe kvaliteedi hindamine võimaldab

- koolil saada tagasisidet õppeprotsessi kvaliteedi kohta ja soovitusi selle arendamiseks ning kasutada sõltumatu välishindamise tulemusi kooli strateegilises juhtimises;
- informeerida huvigruppe (õppijad, töömaailm, riik, ühiskond laiemalt) kutseõppe vastavusest siseriiklike nõuete, arengukavaliste eesmärkide, töömaailma vajaduste ja õppijate ootustega.

Hindamiskomisjoni eesmärk on analüüsida õppe kvaliteeti õppekavarühmas ning anda analüüsi põhjal soovitusel õppe kvaliteedi parendamiseks. Hindamiskomisjoni analüüsi aluseks on õppekavarühma eneseanalüüs, õppe tulemuslikkuse näitajad õppekavarühma õppekavadel ning hindamiskülastusel kogutud andmed. Õppe kvaliteeti analüüsitakse hindamisvaldkondade kriteeriumide lõikes.

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur (EKKA) moodustas hindamiskomisjoni, kuhu kuuluvad õppekavarühmale vastava valdkonna tööandjate esindajad ning kutseõppe eksperdid. EKKA kooskõlastas hindamiskomisjoni koosseisu kooliga. EKKA juhataja korraldusega kinnitati hindamiskomisjoni koosseis:

Diana Eller	komisjoni esimees, Tartu Kutsehariduskeskus; Tartu Kutsehariduskeskuse meisterõpetaja, praktikajuhendaja; Tartu Ülikooli kutseõpetaja õppekava õppejõud (kutseõppe didaktika, praktikad, kutseõpetaja arenguportfoolio); täiskasvanute koolitaja kutse, tase 7, PRÕM tegevuste raames assessor ja nõustaja;
Jekaterina Trofimov	komisjoni liige-sekretär, Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri hindamiskoordinaator, tudengite kvaliteedivõrgustiku juht;
Maiu Antsmaa	komisjoni liige, Trimtex Baltic OÜ juhataja; Rõivatootjate Liidus olnud kutsestandardite väljatöötamise töörühmas; osalenud OSKA ekspertkogus "Rõiva-, tekstiili- ja nahatööstuse valdkonna tööjõu- ja oskuste vajaduse prognoos" 2018; osalenud ERASMUS projektis koostöös Eesti, Rootsi ja Hollandi ülikoolidega teemal "Digital Surface Modification of flat surfaces and textiles 2018-2020" (sh uus õppeaine Tallinna Tehnikakõrgkoolile); lõputööde juhendaja TTKs.
Maris Leisson	komisjoni liige, AS Kaupmees&Ko Tartu Kaupmees juhataja, praktikantide juhendaja; osalenud erialaste kutse- ja koolieksamite komisjonides (müügiesindaja, logistiku abi,

laotöö korraldaja, müüja), kuni 2008 Tartu Tarbijate Kooperatiivi Eedeni Konsumi juhataja;
--

Hindamisprotsessi ja külastuse kirjeldus

Hindamiskomisjoni liikmed läbisid EKKA korraldatud kutseõppe kvaliteedi hindamise koolituse. Komisjoni liikmed töötasid läbi kooli eneseanalüüsi aruande. Hindamiskülastust ettevalmistava koosoleku käigus koostas komisjon esialgse külastuskava, mis koosõlastati kooli ja EKKAga. Kooli eneseanalüüs oli lühike ning tulemusnäitajad olid välja toodud õppesuuna kaupa. Analüüs oli pigem kirjeldav, mistõttu palus komisjon koolilt mitmeid lisadokumente. Komisjoni liikmed leppisid kooli eneseanalüüsi aruande põhjal kokku täpsustamist vajavad teemad ning sellekohased küsimused iga vestluse jaoks, samuti lepiti kokku komisjoni tööjaotus ja ülesanded hindamiskülastuse ajaks.

Komisjoni tutvumiskoosolek toimus veebis. Kuna liikmetel on varasem sarnases protsessis osalemise kogemus, olid osalejad esimeseks kogunemiseks kooli eneseanalüüsi aruandega tutvunud ning esimesel kohtumisel arutleti peamiselt edasist tööjaotust, kommunikatsiooni ning lepiti kokku ka järgmiste kohtumiste toimumise ajad. Järgnevatel kohtumistel keskenduti aruande läbi töötamisel tekkinud küsimustele, tegeleti koolikülastuse sisulise ettevalmistamisega, lepiti kokku koolikülastuse ajakava ning koolilt oodatavate lisadokumentide loetelu. Hindamiskülastuse eel koosõlastati kooli esindajatele esitatavad küsimused ja lepiti kokku tööjaotus ja ülesanded hindamiskülastuse ajaks. Komisjoni kohtumised ja vestlused kooli esindajatega toimusid 24., 25. ja 26. novembril. Pandeemiast tingitult viidi vestlused läbi virtuaalselt. Siiski külastasid kaks komisjoni liiget kooli 16. novembril 2021, et tutvuda kooli õpikeskkonnaga kohapeal. Valdkonna juht tutvustas komisjoni liikmetele õppeklasse ja praktiliste tööde ruume ning materiaal-tehnilist baasi.

Komisjoni koosolekul lepiti kokku ülesanded aruande struktuuri osas ja komisjoni arvamuste põhjal koostati aruande esmane variant. Komisjon arutas liikmete seisukohti ja jõudis koostöös ühiste järeldustele, mis väljenduvad aruandes.

Aruande lõpliku variandi koostamisel võttis komisjon arvesse kooli kommentaare.. Komisjon esitas lõpparuande EKKAle 28.01.2022.

2. Üldosa

Tallinna Tööstushariduskeskus (TTHK) on riiklik kutseõppeasutus, mis on moodustatud varem iseseisvalt tegutsenud kutseõppeasutuste ühendamisel 1999. aastal.

TTHK-st on kujunenud üks suuremaid rõiva-, kaubandus-, teenindus-, elektroonika-, transporditehnika- ja mehaanika- ning transporditeenuste erialasid õpetav riiklik kutsehariduskool Eesti Vabariigis, kus saab õppida nii eesti kui vene keeles. TTHK pakub põhi- ja keskkooliõppega õpilastele kutseõpet ning täiendus- ja ümberõpet kõikide õpetatavate erialade lõikes. Õppetöö toimub 10 õppekavarühmas 42 õppekaval.

Kogu õppetöö on koondunud Sõpruse puisteele, moodustades ühtse kompaktsed koolikompleksi koos kahe õpilaskodu, õppeklasside, töökodade ja spordisaalidega. Läbi ajaloo on kooliga ühendatud 11 õppeasutust – viimasena liitus 2016.aastal Tallinna Transpordikool, mille tulemusena lisandusid transporditeenuste, tarkvara ja rakenduste arendus ning analüüsi ja andmebaaside ja võrgu disain ning halduse õppekavarühmad.

Alates 2016. aastast toimub õpe üheksas õppekavarühmas, millest viies ollakse Eesti Vabariigi suurimad koolitajad. Eesti Vabariigi õppekavarühmade koolituskohtadest katab TTHK 22% andmebaaside ja võrgu disaini ning halduse, 26% transporditeenuste, 28% elektroonika ja automaatika, 32% hulgi- ja jaekaubanduse ning 61% tekstiili- ja nahatöötlemise kohtadest. Järgnevas analüüsis kasutatakse hinnatavate õppekavarühmade nimetamisel paralleelselt täisnimetusega ka lühendeid: tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemine (TRJVNT) ning hulgi- ja jaekaubandus (HJK).

Analüüsi ühe osana peaks olema välja toodud kokkuvõtte kooli tulemusnäitajatest. Kahjuks ei olnud komisjonil võimalik seda teemat nõuetekohaselt käsitleda. Hoolimata komisjoni palvest ei esitanud kool vajalikke tulemusnäitajaid, seetõttu pole võimalik hinnata muutusi, trende jms, mida saaks tulemusnäitajate põhjal välja tuua.

3. Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamise ning naha töötlemise ning hulgi- ja jaekaubanduse õppekavarühmade analüüs hindamisvaldkondade lõikes

Hindamisvaldkonnad on:

- õppekavad ja õppekavaarendus,
- õppimine ja õpetamine,
- õpetajad.

3.1 Õppekavad ja õppekavaarendus

Analüüs

Hindamiskriteeriumid

1. Õppekavaarendus on eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse ja arendatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust;
2. Õppekavade moodulite rakenduskavades on õpe kavandatud arvestades õppijate eripäraga, õppesisu ja -meetodid ning hindamiskriteeriumid ja -meetodid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel ja võtmepädevuste arendamisel.

Ülevaade pakutavatest õppekavadest tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemise ning hulgi- ja jaekaubanduse õppekavarühmades

Tabel 1. Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemine

Nimetus	EKR tase	Maht (EKAP)	Rakendumise aasta	Õppevorm
Kergele rõivaste rätsep*	4. taseme esmaõpe (kutsekesk)	180 EKAP	2015	ST
Kergele	4. taseme	120 EKAP	2017	ST

rõivaste rätsep	esmaõpe			
Meesterätsep* <i>Suletud 2019</i>	4.tase jätkuõpe	50 EKAP	2014	ST
Rõivaõmbleja <i>Suletud 2017</i>	4. taseme esmaõpe (kutsekesk)	180 EKAP	2009	ST
Rätsepatöö <i>Suletud 2018</i>	4. taseme esmaõpe (kutsekesk)	180 EKAP	2009	ST
Rätsepatöö <i>Suletud 2018</i>	4. taseme esmaõpe	180 EKAP	2009	ST
Rätsep-stilist (spetsialiseerumine meeste rõivaste valmistamine)	5.taseme jätkuõpe	60 EKAP	2018	ST
Rätsep-stilist (spetsialiseerumine naiste ülerõivaste valmistamine)	5.taseme jätkuõpe	60 EKAP	2018	ST
Sisekujundaja assistent tekstiilialal *	4.taseme esmaõpe (kutsekesk)	180 EKAP	2018	ST
Sisekujundaja assistent tekstiilialal *	4.taseme esmaõpe	30 EKAP	2014	ST

Tabel 2. Hulgi- ja jaekaubandus

E-kaubanduse spetsialist *	4.taseme esmaõpe	60 EKAP	2018	MS/TP
Klienditeenindaja kaubanduses	4.taseme esmaõpe (kutsekesk)	180 EKAP	2020	ST
Müüja – klienditeenindaja	4.taseme esmaõpe	180 EKAP	2015	ST
Müügiesindaja	5. taseme esmaõpe	90 EKAP	2021	MS
Müügiesindaja	5. taseme esmaõpe	120 EKAP	2017	ST
Müügikorraldaja	5.taseme esmaõpe	120 EKAP	2019	MS

* - tööandja toetuskirja alusel loodud õppekava

3.1.1 Õppekavaarendus ja õppekavad

Kooli eneseanalüüsis on välja toodud, et hinnatavates õppekavarühmades (edaspidi ÕKR) on tehtud strateegiline otsus keskenduda Eesti Kutseregistri (EKR) neljanda ja viienda taseme õppekavade õpetamisele ning nii see põhimõtte hinnatavates ÕKRides ka kehtib.

Mõlema ÕKR õppekavade arendamisel teeb kool koostööd nii erialaliitude kui ka teiste koolidega. Kooli eneseanalüüsis kirjeldatakse kooli kaasatust ja koostööd viimastel aastatel HJK valdkonnas näiteks müügiesindaja, tase 5 ning müügikorraldaja, tase 5 kutsestandardi koostamisel. Samuti jääb hindamisperioodi kooli esindaja osalemine e-kaubanduse õppekava koostamise töörühmas. TRJVNT ÕKRis on kooli esindajad osalenud kergete rõivaste rätsepa, tase 4 ning rätsep-stilisti, tase 5 kutsestandardi väljatöötamisel. Kool on loonud ka neli õppekava tööandjate toetuskirja alusel (kergete rõivaste rätsep, tase 4; meesterätsep, tase 4; sisekujundaja assistent tekstiili alal, tase 4; sisekujundaja assistent tekstiili alal (kodu- ja sisustustekstiilide õmblemine), tase 4 ja e-kaubanduse spetsialist, tase 4), vt tabel 1 ja tabel 2.

Valdkonnajuht osaleb Eesti Rõiva- ja Tekstiiliidu juhtrühma ja õppekavarühmade kutsekomisjonide töös. Kooli esindajate kaasatus erinevatesse valdkondlikesse töögruppidesse annab kooli jaoks olulist informatsiooni, mida on hea kasutada õppe sisu ja korralduse planeerimisel, luues samal ajal ka koolile võimaluse viia nt kutsestandardite töörühma haridusmaastiku vaadet ja võimalusi. Kool on hinnataval perioodil uuendanud õppekavasid vastavalt muutunud õiguslikule taustale (uued kutsestandardid, uuenenud riiklikud õppekavad jms). Suurem muutus õppekavades toimus 2021. aasta algul, millal õppekavadesse lisati üldmoodul "Õppimine ja töö muutuv keskkonnas". Mõlema hinnatava ÕKRi õppekavade moodulite rakenduskavade kohandamine toimub sarnaselt, seetõttu käsitletakse järgnevas kirjelduses mõlemat ÕKR-i.

Peamised muutused leiavad aset õppe läbiviimisel, mitte õppekavades sõnastatult. Näiteks töid nii õpetajad kui ka õppijad vestlusel välja, et näiteks on tekstiili valdkonnas uut teadmist toonud õppijad praktikaettevõtetest. Koolitundides jagatakse seda ka teistele. Hulgi- ja jaekaubanduse õppekavarühmas puudutavad muudatused eelkõige praktiliste tundide läbiviimise asukohti. Näiteks on selvekassade kasutamist õpetatud jaemüügiettevõttes ning laotööd on õpitud suurettevõtte laos.

Kui õpe juba käib, teevad õpetajad jooksvalt muudatusettepanekuid valdkonnajuhile, kes neid võimalusel arvestab. Sellised muudatused puudutavad näiteks õppekorraldust, teemade õpetamise järjekorda õppeaastal vms. Õppekavade muutmist sellised ettepanekud ei sisalda. Õppeaasta lõpus, peale seda, kui on toimunud õpetajate koormuste jagamine eelolevaks õppeaastaks, kogunetakse ümarlauda, et arutleda ja kavandada järgmise aasta tegevusi. Teine sarnane kogunemine toimub vahetult enne uut õppeaastat. Õpetajad töid välja peamiste vajadustena õppekorralduslikud muudatused, näiteks mõne teema paigutamist õppe seisukohalt loogilisemasse kohta, aga ka õpetaja koormuse ühtlasemat jaotamist õppeaastas. Peale üldmooduli "Õppimine ja töö muutuv keskkonnas" lisamise ei ole õppekavadesse sisulisi muutusi sisse viidud.

Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamise ning naha töötlemise õppekavarühm

Selles õppekavarühmas on kool arvestatav kompetentsikeskus, kus on õpet läbi viidud mitmete aastate jooksul ning eneseanalüüsi aruande põhjal õpib 60% kogu Eesti valdkonna õppijatest Tallinna

Tööstushariduskeskuses. Koolil on suurepärane materiaal-tehniline baas, samuti on koolil hea maine tööandjate ning vilistlaste seas. OSKA raport (2018) kirjeldab, et viimastel aastatel ületab rätsepa erialal koolituspakkumine tööstuse nõudlust ning sellega seonduvalt leitakse, et eriala muutuva sisu tõttu on vajadus jätkuõppe õppekavadeks. Tuuakse välja soovitus jätkuõppe õppekavasid roteerida. Sellele vastavalt on kool välja töötanud kaks jätkuõppekava (rätsep-stilist spetsialiseerumisega meeste rõivaste valmistamisele ning rätsep-stilist spetsialiseerumisega naiste rõivaste valmistamisele). Mõlemal õppekaval pakutakse õpet alates aastast 2018 iga-aastaselt. Lisaks nimetab valdkonna OSKA raport (2018) koolis võimaliku spetsialiseerumisena koosneri eriala õpetamist. Käesoleval hetkel kool seda õpet ei paku.

Õpet pakutakse kutsestandardi põhjal koostatud (nt kergete rõivaste rätsep) õppekavadel ning aastate jooksul on avatud mitmeid õppekavasid (näiteks kergete rõivaste rätsepa eriala aastast 2015 ning sisekujundaja assistent tekstiilialal aastast 2018) tööandjate toetuskirja alusel. Intervjuudel toodi nii õppijate kui ka õpetajate poolt välja töö, õpingute ja eraelu ühildamist kui väljakutset õpingute ajal. Seda on kirjeldatud kooli eneseanalüüsis ning nimetatud ka vestlustel kui ühte olulist põhjust õppijate väljalangemisel. TRJVNT ÕKRis on kõik pakutavad õppekavad statsionaarses õppevormis. HJK ÕKRis pakutakse e-kaubanduse spetsialisti, müügiesindaja ja müügikorraldaja õppekava mittestatsionaarses õppevormis. Klienditeenindaja kaubanduses (kutsekeskharidus) ja müügiesindaja õppekaval on võimalik õppida statsionaarses õppevormis. Näiteks kirjeldasid nii õppijad kui ka õpetajad, et keeruline on leida aega õpitava erialaga seotud praktikaks, kui ei töötata õpitaval erialal. TTHK 2016-2021 arengukavas oli samuti ära mainitud OSKA raportis välja toodud vajadus pakkuda antud valdkonnas mitmekesisemaid õppevorme ja ajagraafikuid. Komisjoni hinnangul on OSKA raporti soovitus pakkuda mitmekesisemaid õppevorme ja graafikuid igati asjakohane ning koolil tasuks sellega tulevikus arvestada, eriti 5.taseme jätkuõppekavade pakkumisel. Vestlusel töid tööandjad välja, et nad on väga huvitatud rohkemast koostööst, näiteks konkreetsemalt ettevõtte tutvustamiseks anda võimalus tulla ekskursioonile, et leida uusi töötajaid ja ka praktikante. Küll aga tõdeti, et Covid-perioodil ei ole sellealaseid tegevusi toimunud.

Vestlusel töid tööandjad välja, et kooliga suhtlemine on pigem praktika-alane, otseselt õppekavaga seonduva kohta kool tagasisidet küsinud ei ole, koostöö toimub peamiselt erialaliidus ja teistes koolivälistes (nt kutsestandardite ja õppekavade koostamise) töörühmades. Ka õppijad ja vilistlased märkisid, et kool on neilt tagasisidet küsinud näiteks õppekorralduse ja üldise rahulolu kohta koolikeskkonnaga (nt toitlustamine, raamatukogu), kuid otseselt õppekavale tagasisidet kool neilt ei kogu. Kooli poolt komisjonile täiendavate dokumentidena edastatud küsimustikud kinnitavad õppijate poolt kirjeldatud. Komisjoni hinnangul on oluline õppekavapõhiselt koguda süsteemset tagasisidet tööandjatelt, vilistlastelt ja õppijatelt õppekavade arendamiseks.

OSKA soovitab õmblejate õppe viia tasemeõppe asemel täiendusõppesse. Ehkki koolis tasemeõppes õmblejaid enam ei õpetata, on kool selles valdkonnas hinnataval perioodil vähesel määral täiendusõpet pakkunud. Eneseanalüüsi põhjal toimusid tekstiili eriala täienduskoolitused peamiselt 2016. aastal (7 koolitust) ning 2017. aastal (4 koolitust), hiljem on koolituste arv vähenenud. Näiteks aastal 2020 viis kool läbi ühe tekstiilivaldkonna koolituse ning käesolevasse aastasse on samuti planeeritud üks selle valdkonna täienduskoolitus. Kool põhjendab eneseanalüüsi aruandes täienduskoolituste vähesust ressursi puudusega. Komisjon leiab, et koolil on siiski head võimalused (pikaajaline valdkonnas erialase hariduse pakkumise kogemus, hea tehniline baas) täienduskoolituste läbiviimiseks. Ressursside vähesus on vestluste põhjal eelkõige õpetajate ja koolitajate ajapuudusega seotud. Komisjoni hinnangul tasub koolil kaaluda täienduskoolituste pakkumist, olles antud valdkonnas kompetentsikeskus. Täiendõppe läbiviimisse saaks kaasata näiteks tööandjaid või kaaluda

hoopis osade tasemeõppe õppekavade üleviimist täiendõppekavadeks. See ehk aitaks lahendada ka õppijate kooli- ja eraelu ühildamise probleeme.

TRJVNT õppekavades on põhiõpingute moodulid praktilise sisuga. Näiteks Kergete rõivaste rätsep (442 Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe) moodulis Individuaaltellimustöö õmblemine ja turundamine on 8EKAP-ist 190 tundi praktilist tööd, Rätsep stilist (spetsialiseerumisega meeste rõivaste valmistamisele on mooduli "Meeste mantli ja pintsaku õmblemine rätsepatööna" 20EKAP-ist 320 tundi praktilist tööd. Komisjoni hinnangul on see vajalik ja oluline. Õppekavades pakutavate valikõpingute võimalused on mitmekesised. Rätsep-stilisti 60EKAP-ilisest õppekava mahust on õppijal kohustus läbida valikõpinguid kokku 9 EKAP-i ulatuses, õppekavas pakutakse valikõpingutena 7 erinevat moodulit kogumahuga 25 EKAP-it, 180 EKAP-i mahuga Kergete rõivaste rätsepa kutsekeskhariduse õppekaval (kogumaht 180 EKAP) on õppekavas valikõpinguid 22 EKAP-i ulatuses, õppijad saavad valida 12 mooduli seast kogumahu 46 EKAP-it.

Ehkki valikuvõimalused on mitmekesised, selgus vestlustest õppijatega, et valikmoodulite valimise protsess ei ole nende jaoks päris arusaadav. Oli neid, kes teadsid, et kool teeb mingi osa valikuid nende eest ära ning mingis osas on valikmooduleid võimalus valida. Sellisel juhul liidetakse õppekavaga moodulid, mis enamuse õppijate poolt valituks osutuvad. Samas oli ka õppijaid, kes ei olnud teadlikud valikmoodulite valimise protsessist ja korraldamisest, vaid õppisid nii, nagu kool neile nt tunniplaanis ette nägi. Komisjoni hinnangul ei vasta selline korraldus nüüdisaegse õpikäsituse ühe olulise aluspõhimõtte, õppijate vajaduste ja individuaalsusega arvestamisele. Valikmoodulite õppekorraldus peaks toetama valikmoodulite üldist kontseptsiooni. Üheks võimaluseks on pakkuda ühiseid valikõpinguid erinevatele valdkonna erialadele, näiteks kui ühe õppegrupi baasil ei ole otstarbekas gruppi avada. Soovitus on üle vaadata ka protsessile lisaks kommunikatsioon, et õige ja selge info valikmoodulitest ja valimisest õppijateni jõuaks.

Järgevalt analüüsitakse hulgi - ja jaekaubanduse valdkonna õppekavade arendamisega seonduvat.

Hulgi- ja jaekaubandus

Hulgi- ja jaekaubanduses on kool hinnataval perioodil koolitanud nii kutsekeskharidusõppel klienditeenindaja kaubanduses erialal õppijaid (endine müüja-klienditeenindaja) ning samuti on pakkunud ja pakkumas müügikorraldaja eriala õpet kutseõppe tase 5 õppekaval. E-kaubanduse erialal toimub vastuvõtt alates aastast 2018. Kool on koostanud rakenduskava ka müügiesindaja nüüdseks aegunud õppekavale, mis koostati tööandjate toetuskirja alusel. Sellel õppekaval kool õpet ei ole pakkunud, küll aga on 2021. aasta sügisel õppimas müügiesindajad uue, 2020. aasta suvel kehtima hakanud kutsestandardi alusel koostatud õppekaval.

ÕKR valikmoodulite valimise korraldamine on sarnane tekstiili valdkonnas kirjeldatuga, mistõttu teist korda seda siin ei käsitleta - komisjoni mõtted ja soovitusel valikmoodulite valimise protsessi osas laienevad mõlemale hinnatavale ÕKRile.

Õppijad, vilistlased ja ka tööandjad tõid vestlusel välja klienditeenindaja kaubanduses õppekava sujuvust ja sisukust ning vastavust tegelikule tööelule. Samuti tõsteti esile pikaajalist üldist koostööd suuremate ettevõtetega (nt võistlused, praktika). Koostööd tehakse ka õppevahendite pakkumisel. Näiteks saavad õppijad proovida tööd selvekassadega lähedal asuvates suuremates toidupoodides. Sarnaselt tekstiilivaldkonna ÕKRiga konkreetset õppekavaarendusele suunatud koostööd ei rõhutanud ka kaubanduse ÕKR tööandjate esindajad. Tööandjad on sarnaselt tekstiili valdkonna tööandjatega kaasatud kooliväliste tööühmete kaudu ja on seni seda teinud meelsasti ja on valmis ka edaspidi jätkama.

Kokkuvõtvalt leidsid tööandjad, et nad võiksid olla rohkem kaasatud ja et nad on huvitatud koostööst. Lisaks loodetakse, et nende poolt töörühmades antud suusõnalist infot on sisendina õppekavaarenduses kasutatud.

Selle alateema lõpetuseks lisab komisjon tähelepanekud kooli kodulehel kuvatava avaliku informatsiooni kohta. Komisjon leiab, et informatsioon vajab korrastamist. Nii näiteks oli kooli kodulehel hindamisaruande koostamise hetkel müügiesindaja õppekava lingi all müügi korraldaja õppekava, ning sama eriala rakenduskava all küll õige eriala (müügiesindaja) kuid aegunud rakenduskava. Õpitavate erialade tutvustuse all on esitatud õppekavasid (kergete rõivaste rätsep, müügiesindaja, e-kaubanduse spetsialist), milles on üheks mooduliks Karjääri planeerimine, kuigi kooli eneseanalüüsiaruandes selgitatakse selle mooduli asendamist mooduliga Õpitee ja töö muutuv keskkonnas.

E-kaubanduse õppekaval on Tahvli keskkonnas kaks erinevat rakenduskava versiooni, töökohapõhine õpe ning mittestatsionaarne õpe, kuid mahtude jaotus on täpselt ühesugune. Töökohapõhise õppe puhul peaks praktika ettevõttes moodustama vähemalt kaks kolmandikku õppekava mahust, kuid e-kaubanduse töökohapõhise õppe versioonis moodustab praktika maht 48,2% õppe mahust. Mittesestatsionaarses õppes peaks iseseisva töö maht vastavalt kutseharidusstandardile moodustama vähemalt 50% kuid kooli mahtude jaotuse tabelis on selle määr 35,2%. Kooli õppekorralduseeskirjas (ÕKE) on samuti kirjas lause “2.3.2. Mittestatsionaarses õppevormis/...../ Iseseisev töö moodustab õpingute kogumahust üle 50 protsendi.”, seega peaks mahtude jaotuste tabelis olema täidetud ka kooli poolt ette kirjutatu.

ÕKE punkt 6 kirjeldab praktika korraldamist. Alapunktis 6.2.3 viidatakse uue praktikakoha hindamisvormile (ÕKE Lisa.6). Vormis on nimetatud vaid ettevõtte hindamist töökohapõhise õppe läbiviimisele vastavaks, koolipõhise õppe praktikakoha hindamisvormi eraldi ei ole ning jääb arusaamatuks, mida siis tegelikult kasutatakse.

Kooli esindajate sõnade kohaselt ollakse teadlikud andmete ebatäpsusest. Selgitati, et andmete korrastamise suure mahu tõttu ei ole protsess nii kiire kui see võiks olla, samuti tehakse muudatusi näiteks õppekava jaotuses siis, kui uus grupp on kooli vastu võetud, et mitte kulutada asjatult aega ette. Komisjon rõhutab, et õppekavasid puudutav (sisu, mahud, õppevormid jms) avalik info peab olema kooskõlas kehtiva seadusandlusega. Seega on koolil vajalik organiseerida info korrastamist koos tähtaegade ning vastutajate määramisega selliselt, et avalikud andmed oleksid õigusaktidega kooskõlas.

3.1.2 Õppekavade moodulid ja rakenduskavad

Hinnatavates ÕKRides on erialade rakenduskavad kättesaadavad õpiahalduskeskkonnas Tahvel.

Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemine

TRJVNT kutsekeskhariduse õppekavades (kergete rõivaste rätsep, tase 4; sisekujundaja assistent, tase 4) on mooduleid, kus nii õpiväljundites kui ka hindamiskriteeriumites on arvestatud lõimitud õppega. Näiteks sisekujundaja assistendi õppekaval Kangaste ja tekstiilmaterjalide kujundamise moodulis on õpiväljundite hulgas ka ergonoomika ja töökoha korraldamise nõue. Samas on moodulite rakenduskavasid, kus lõiming on küll teemades, kuid õpiväljundites ja hindamiskriteeriumites see ei kajastu. Näiteks kergete rõivaste rätsep (kutsekeskharidusõpe) moodulis “Individuaaltellimustöö õmblemine ja turundamine” on alateemaks fotograafia ning sellega koos märke “lõiming eesti keeles”. Õpiväljund, mida antud teemaga seostatakse, kirjeldab klienditeenindust ja praktilisi oskusi (rakendab rätsepatöö ja klienditeenindusalaseid teadmisi ja oskusi tööolukorras; teeb parandustöid, järgib

proovi märgistust ja ajakava,) kuid alateema hindekriteerium on kirjeldatud: "A" saamise tingimus: Õpimapis fotode esitus. Samal ajal kirjeldatakse kokkuvõtvalt hindamist: Mooduli kokkuvõttev hinne kujuneb õpiväljundite omandamisel sooritatud iseseisvate ja praktiliste tööde hinnete koondhindest. Seega jääb selgusetuks, kus ja millisel moel fotograafia lõimitud on, kui alateema hindamine toimub mooduli tervikhindamisest eraldi.

Moodulite rakenduskavades on erialadele kohaselt õppes palju praktilist tööd ja erinevaid ülesandeid, mida ka õppijad vestlusel väärtustasid. Mitmete õppekavade puhul (nt Rätsep-stilisti (spetsialiseerumisega meeste rõivastele), Kergete rõivaste rätsep jt) on moodulite õpiväljundite hindamiskriteeriumid ühe mooduli sees kõikide õpiväljundite puhul ühes ja samas sõnastuses, st hindamiskriteeriumid kehtivad kõigi õpiväljundite kohta. Näiteks Kergete rõivaste rätsepa kutsekeskhariduse õppekava moodulis Kergete rõivaste õmblemine individuaaltööna on 1 õpiväljundi sõnastus: Omab ülevaadet moekunsti ja rõivastumise ajaloolisest kujunemisest ning selle hindamiskriteeriumid on samas sõnastuses nagu ka õpiväljundite 2-5 puhul. See sobiks juhul kui kasutatakse tervikülesannet kõigi õpiväljundite hindamiseks, kuid mooduli alateemade juures on märgitud "hinne kujuneb protsessihinnete ja õpiväljundite omandamisel sooritatud iseseisvate ja praktiliste tööde koondhindena". Seetõttu ei ole selge, mis on tegelikult mooduli hindamisülesanneteks. Õppijatega vesteldes selgus, et iga õpetaja hindab oma teemat iseseisvalt ning koondhinne pannakse erinevate teemade hinnete lõpphindena.

Lisaks on eelpool näitena toodud õpiväljundi hindamiskriteeriumite hulgas neid, mis on sõnastatud pigem lävendi kriteeriumi tasandil (nt nimetab vähemalt viis naiste rõivastega seonduvat terminit, selgitab sisu; nimetab riietumisstiilid ja kirjeldab neid läbi kolme rõivaeseme), samuti neid, mis on praktilise sisuga, st ei mõõda ülevaate omamist nagu õpiväljund eeldab, vaid pigem tegevust (paigutab juhendi alusel lõiked kangale, lõikab põhi-, väike- ja voodridetailid, järgib juurdelõikamisel tööohutusnõudeid)

Kergete rõivaste rätsep (442 Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe) rakenduskava moodulis Kergete rõivaste õmblemine individuaaltööna on iseseisva tööna loetletud: • Pluusi moe- ja tehnoloogilise joonise joonistamine, • Detailide loetelu tabelite koostamine, materjalide kulu arvestamine, • Tehnoloogilise töötlemise järjestuse koostamine ja tehnoloogiliste läbilõike skeemide joonestamine, • Töö ajakava planeerimine.

Praktiliste töödena on kirjas • Mõõtude võtmine, pluusi põhilõike konstrueerimine ja modelleerimine vastavalt tegumoele; • Põhi- ja abimaterjalide ning niitide ja furnituuri valimine, lõigete ökonoomne paigutamine, detailide juurdelõikamine, • Pluusi proovide tegemine, õmblemine ja viimistlemine. Hindamisülesandeid on nimetatud kaks: • Praktilise tööna valminud pluus; • Õpimapp.

Kokkuvõtva hinde kujunemist on kirjeldatud: hinne kujuneb protsessihinnete ja õpiväljundite omandamisel sooritatud iseseisvate ja praktiliste tööde koondhindena. Eristava hindamise hindekriteeriumid on sõnastatud järgmiselt:

- "3" saamise tingimus: õpiväljundite omandamisel sooritatud kirjalike, iseseisvate ja praktiliste tööde lävendi tasemel sooritamine
- "4" saamise tingimus: õpiväljundite omandamisel sooritatud kirjalike, iseseisvate ja praktiliste tööde lävendit ületaval tasemel sooritamine
- "5" saamise tingimus: õpiväljundite omandamisel sooritatud kirjalike, iseseisvate ja praktiliste tööde tähtaegne, iseseisvalt lävendit ületaval tasemel sooritamine

Ei ole selge, missugused on protsessihinded, mida kokkuvõtva hindeks peaks koguma, kui hindamisülesanneteks on pluusi õmblemine ja õpimapp. Samuti ei ole selge, missugused on

lävenditasemed erinevate kirjalike, iseseisvate ja praktiliste tööde puhul, nagu eristavate hinnete puhul kirjeldatud on.

Hulgi- ja jaekaubandus

Moodulite rakenduskavades on õpiväljundid kirjeldatud alateemade tasandini ning iga alateema puhul on ette nähtud hindamisülesanded. Õppemeetodid on kirjeldatud õpiväljundite juures, toodud loendid on mitmekesised ja võimaldavad õpet mitmekülselt läbi viia ja võtmepädevuste (nt meeskonnatöö, suhtlemisoskused) arendamist. Samas töid täiskasvanud õppijad välja, et meeskonnatööd ja muud ühist tegevust võiks tundides rohkem olla. Leiti, et selliselt saaks rohkem üksteiselt õppida. Seega on soovitus rakenduskavades kirjeldatud võimalusi enam õppemeetoditena kasutada.

Valdavalt on hindamisülesannetena nimetatud kompleksülesandeid ning viidatakse hindamisülesande kohta täiendavate juhiste jagamisele teema õpetajate poolt. Peamiselt on hindamisülesanded mooduli rakenduskavades kirjeldatud üldiselt. Näiteks Müügiesindaja õppekava Kliendibaasi haldamise mooduli rakenduskavas on hindamisülesande kirjelduses märgitud: Tööd koostatakse vastavalt teemaõpetajate täiendavatele juhistele õpiväljundite hindamiseks kompleksülesannetena. Nimetatud on ka hindamisülesannete kohustuslikkust mooduli lõpphindamisel. Selline kirjeldus annab õpetajatele võimaluse kohandada iga ülesannet vastavalt õppegrupi ja õppijate eripärale (tegemist on sessioonõppijatega, kelle jaoks on oluline õpitava seostamise võimalus oma tööga), kuid vestlustel õppijatega ning ka õpetajatega sai komisjon teada, et iga õpetaja korraldab ikkagi ise oma alateema hindamise. Vestluste ja rakenduskavade analüüsi põhjal selgus, et väljundipõhist, kompleksset hindamist kasutatakse vähe (näiteks klienditeenindaja kaubanduses eriala lõputöö) Õpetajad kirjeldasid, et vahetavad küll infot, mida üks või teine oma tundides teeb, aga ühiselt ülesandeid ei koostata.

Moodulite rakenduskavadest võib leida ebatäpsusi. Näiteks on müügikorraldaja õppekava (koodiga 210704) valikõpingute moodulite Väikeettevõtlus ning Ettevalmistus müügikorraldaja kutseksamiks läbimise eelduseks Karjääri planeerimise mooduli läbimine, kuigi antud õppekavas sellist moodulit ei ole.

Ebaselgust on ka hindamisega seoses. Näiteks Klienditeenindaja kaubanduses (õppekava koodiga 141437) moodulite rakenduskavades võib leida kirjeldusi, mida võib mitmeti tõlgendada. Nt mooduli Garderoobikaubad alateemade (nt garderoobi planeerimine; materjaliõpetus) juures on kirjas, et toimub eristav hindamine. Samas on üldõpingute moodulites (nt keel ja kirjandus) hindeid eristavad kriteeriumid kirjeldatud. Müügiesindaja õppekava (koodiga 222027) moodulite rakenduskavades on mooduli hindamiskriteeriumid, hindamismeetodid ja mooduli hinde kujunemine sama sõnastusega. Näiteks Kliendibaasi haldamise moodulis on kirjas järgmised hindamiskriteeriumid:

- selgitab välja uued müügikanalid ja müügivõimalused sh praktilal, kasutades asjakohaseid tööriistu ja IT võimalusi
- haldab olemasolevat kliendibaasi lähtuvalt ettevõtte võimalustest ning loob uusi kliendikontakte sh praktilal kasutades kaasaegseid IT võimalusi ja järgides kehtivaid õigusakte
- arendab ja juhhib oskuslikult kliendisuhteid sh praktilal , eesmärgiga tagada pikaajaline kliendisuhe
- peab olemasolevate ja tulevaste klientidega läbirääkimisi sh praktilal , lähtuvalt kliendi vajadustest ja ettevõtte võimalustest

- teostab lepingute ja kliendihaldusega seotud tegevusi ning haldab dokumentatsiooni sh praktikal lähtudes kehtivatest seadusandlike aktide nõuetest

Antud juhul ei ole võimalik eristada lävendit, mida õpilane peab ületama, et lugeda moodul arvestatuks. Näiteks on Majandusarvestuse moodulis kirjas, et hindamine on mitteeristav ja "Tööd koostatakse vastavalt teemaõpetajate täiendavatele juhistele õpiväljundite hindamiseks kompleksülesannetena", samas on hindamiskriteeriumid ja hindamismeetodid täpselt sama sõnastusega. Läveni ületamise tingimuseks on "Koostab ja esitleb oma kasumiaruannet", mis ei anna lugejale aga infot, mis tase on täpselt vaja ületada. Seega ei ole õppijale ka täiesti selge, kuidas ta end täpselt hindamiseks ette peab valmistama ning mille alusel hindamine toimub.

Sama võib leida ka e-kaubanduse õppekava moodulite rakenduskavadest (nt arvutigraafika, kaubamüümise, sisehaldussüsteemide moodulites)

Komisjon on seisukohal, et kool peaks lähiajal võtma ette hinnatavate õppekavarühmade rakenduskavade ülevaatamise ja korrastamise sellisel, et see oleks arusaadav, mõistetav ja kooskõlas. Kuna tegemist on alusinfoga nii õppijatele kui õpetajatele, aitab see kaasa koolisisese töö- ja õppekorralduse parendamisele. Kool kinnitas, et rakenduskavad on plaanis üle vaadata 2021/2022. õppeaasta lõpuks.

Järeldused

- **Tugevused**

- Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamise ja naha töötlemise õppekavarühmas on kool arvestatav kompetentsikeskus Eestis, mis väljendub suurepärasel materiaal-tehnilises baasis, õppijate ja vilistlaste rahulolul ning heas maines tööandjate seas.
- Mitmed õppekavad on loodud koostöös tööandjatega (nt on tööandjad andnud oma toetuskirja õppekava avamiseks). See tagab, et õppijate teadmised ja oskused vastavad tööturu vajadustele.

- **Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitus**

- Hetkel on õppijatel valikmoodulit võimalik valida vaid terve grupiga. Osadele õppijatele ei olnud valikmoodulite valimise protsess ka täielikult selge. Komisjon soovib valikmoodulite puhul arvestada senisest enam õppijate vajaduste ja individuaalsusega ning teha kommunikatsioon õppijate suunal selgemaks.
- Kirjalikes avalikes dokumentides esineb ebatäpsusi ja ebakõla. Kooli kodulehel on segamini mõnede erialade nimetused ja nende alla lingitud õppekavad. Õpitavate erialade tutvustuse all on esitatud õppekavasid (kergete rõivaste rätsep, müügiesindaja, e-kaubanduse spetsialist), milles on üheks mooduliks Karjääri planeerimine, mida aga tegelikult õppekavades enam ei ole. Õppekavade mahtude jaotuse (praktika, iseseisva töö maht) info ei vasta õppevormile, praktikakoha sobivuse hindamisvorm on mõeldud töökohapõhise õppe jaoks. Komisjoni ettepanek on korrastada avalik info nii, et see vastaks õigusaktidele.
- Moodulite rakenduskavades on hindamisega seonduv ebaselgelt sõnastatud. Soovitus on moodulite rakenduskavad kirjutada selgemaks ja sidusamaks, et tekiks kooskõla, mis aitab ka õppeprotsessi kvaliteedi tõusule kaasa, kui õpetamisel on kirjapandu ja tegelikkus kooskõlas. Eriti tähtsustavad seda täiskasvanud õppijad.

- Tagasiside kogumine õppekava arendamiseks erinevatelt sihtrühmadelt on pigem juhuslik. Komisjon soovib tööandjaid, vilistlasi ja õppijaid süsteemsemalt kaasata õppekava arendusse läbi regulaarsete tagasiside küsimise (küsimustikud, ümarlauad jne) ning tagasiside tulemusi kasutada õppekavade arenguvajaduste tuvastamiseks.

3.2 Õppimine ja õpetamine

Hindamiskriteeriumid

1. õppijate erialavalik on toetatud;
2. õpikeskkond, sh materjalid, vahendid ja tehnika toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;
3. õppekorraldus, sh praktilise töö ja praktikakorraldus lähtub õppijate ja õppevormide eripärast ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;
4. õppesisu, -metoodika ja hindamine, sh praktilisel töö ja praktilal lähtub õpiväljunditest;
5. õppijate toetamiseks on loodud tugiteenused ja need on õppijale kättesaadavad.

Analüüs

Tulemusnäitajate analüüs

Kooli esitatud eneseanalüüsis olid tulemusnäitajad toodud õppesuundade (ärindus, haldus ja õigus ning tehnika, tootmine ja ehitus). Kuna ärinduse, halduse ja õiguse õppesuunas on vaid HJK ÕKRI õppekavad, analüüsib komisjon vaid HJK ÕKRI näitajaid. Tehnika, tootmise ja ehituse õppesuunas õpetatakse ka teiste ÕKRide õppekavu, mistõttu ei saa ühe konkreetse ÕKRI tulemusi analüüsida.

Tabel 3. Katkestanute osakaal kutsekeskhariduses I õppeaastal

Õppesuund	2016	2017	2018	2019	2020
Ärindus, haldus ja õigus	60.9%	53.5%	33.3%	26.8%	33.3%

Allikas: Haridussilm

Tabelist 3 on näha, et kutsekeskhariduse õppekavadel on katkestajate osakaal langenud. 2020.aastal tõusis see küll 26.8%-lt 33.3%-le, kuid tegemist oli Covid-perioodi sisse jääva ajaga, mil õppijate väljalangemine oli igal pool kõrge. TTHK 2016-2021 arengukava soovitus sihttase antud mõõdiku jaoks oli 32%, mis tähendab, et antud ÕKR ületas veidi soovitud taset. Küll aga oldi allpool sihttaset aastatel 2018 ja 2019. Kool teeb küll mitmesuguseid tegevusi õppijate väljalangevuse vähendamiseks kuid need ei ole nii mõjusad kui kool ootaks ning otseseid parendustegevusi katkestanute vähendamiseks antud ÕKRis kutsekeskhariduses õppijatele ei ole kool planeerinud.

Tabel 4. Katkestanute osakaal kutsehariduses

Õppesuund	2016	2017	2018	2019	2020
Ärindus,	43.8%	30.2%	33.7%	37.7%	30.5%

haldus ja õigus					
-----------------	--	--	--	--	--

Allikas: Haridussilm

Tabelist 4 on näha, et katkestanute osakaal HJK ÕKRis on kõikuv. 2020.aastal oli katkestajate osakaal 30.5%, ületades veidi kooli sihttasest selleks aastaks, mis oli 27.5%.

Komisjon soovib koolil siinkohal kaaluda katkestajate statistika kogumist ja analüüsimist õppekavati, sest mõlemas hinnatavas ÕKRis on õppekavad erinevatele sihtrühmadele. Nende sihtrühmade väljalangemise põhjused võivad olla erinevad, mis aga ei kajastu, kui vaadata statistikat õppesuuna kaupa.

Tabel 5. Kutseeksami edukalt sooritanute osakaal lõpetajatest

Õppesuund	2016	2017	2018	2019	2020
Ärindus, haldus ja õigus	0%	100%	78.3%	57.1%	35.3%

Antud tabelist on näha, et valdkonna õpilastest sooritab kutseeksami edukalt 35.5%. Siinkohal on oluline välja tuua, et statistikas on kajastatud ka õppekavad, millel puudub kutseeksam (nt e-kaubanduse spetsialist). Kooli sõnul sooritasid kõik Müüja- klienditeenindaja ja müügikorraldaja eriala lõpetajad kutseeksami edukalt. Seega ületab HJK ÕKR antud näitajaga kooli sihttasest 2020.aastaks, mis oli 67.4%

3.2.1. Õppijate erialavalik

TTHKs toimub õpilaste vastuvõtt vastavalt vastuvõtukomisjoni töökorrale, mis on leitav kooli kodulehelt. Töökord vaadatakse üle kord aastas. Vastuvõtukomisjoni tööülesannete hulka kuulub üldsuse teavitamine vastuvõtu tingimustest, korrast ja ajakavast; õpilaskandidaadi teavitamine õppekava eesmärkidest, õpiväljunditest ja kooli õppekorraldusest; lisaks hindab komisjon kandidaadi valmisolekut õppekava õpiväljundeid saavutada, kasutades selleks vastavaid hindamismeetodeid (nt vestlus, veebiülesanne).

Üldiselt hinnatakse kandidaadi valmisolekut hindamisvestluse abil, mille käigus uuritakse, miks kandidaat on antud eriala valinud ning mida ta erialast teab. Kooli hindamiskülastusel töid rühmajuhendajad välja, et vestlusvoor toimub küll nende osalusel, on aga suhteliselt lühike ja seetõttu ei võimalda hinnata, kuivõrd saaksid kandidaadid edaspidi õpingutega hakkama. Näiteks kui vestluse käigus ei ilmne, et tekstiili erialale tullakse õppima sellisest põhikoolist, kus õpilastel polnud käelist tegevust, siis pole sisseastujal uuest erialast ettekujutust ja tegelikkus kujuneb keeruliseks. Komisjon leiab, et sisseastumisel on oluline saada võimalikult palju informatsiooni õppijakandidaadi kohta, et seda kandidaatide valikul ja hilisemal õpetamisel kasutada. Seega on soovitus selleks protsessi rohkem aega panustada, näiteks kavandada pikemad vestlused või kombineerida need teiste meetoditega (praktiline ülesanne, grupivestlus vms).

Kooli eneseanalüüsis lk 14 on välja toodud parendusvaldkond - rakendada edaspidi vastuvõtul üldteadmiste ja digipädevuste testi. Komisjoni hinnangul on see igati vajalik, sest aitab paremini hinnata õpilaste valmisolekut õpinguteks. Samuti võimaldab see ennetada olukorda, kus õppima tulevad väga nõrgad kandidaadid, kelle õpiraskustega tegelemiseks kulub koolil edaspidi palju ressursi. Samuti aitab põhjalikum valik vastuvõtul vähendada väljalangevust.

HJK e-kaubanduse erialal juba kasutatakse testi, kandidaatidel palutakse esmalt lahendada veebiülesanne. Need, kes selle hästi teevad, saavad edasi vestlusele. TRJVNT ÕKRI 5. taseme jätkuõppekavadele sisseastumiseks on eeldus 4.taseme õppe läbimine ja eelportfoolio olemasolu. Vastuvõtt toimub SAIS keskkonnas. Üldiselt on kool rahul mõlema ÕKRI erialade täituvusega.

Õppimisvõimalusi tutvustatakse kooli kodulehel, erialade juures on neid tutvustavad videod. Korrastamist vajab aruande eelmises peatükis kirjeldatud õppekavade info. Erialade reklaame saab leida ajakirjandusest ja sotsiaalmeediast. Koolis korraldatakse erinevaid üritusi, kus potentsiaalsed õpilaskandidaadid osaleda saavad (töötoad, avatud uste päevad, ringkäigud jne).

Tekstiili ÕKR õpilased võtavad aktiivselt osa mitmetest koolivälisest üritusest nagu näiteks Tallinn Fashion Week, näitus Disaini- ja Arhitektuuri Galeriis, Baltic Sea Fashion Day. Tehtud on mitmeid ühisprojekte teiste koolide ja ettevõtetega: 21.keskkooli Vietnami teemanädal, Tabasalu kooli vanamuusika ansambli ajastu kleitide valmistamine jne. Selline koostöö on komisjoni hinnangul igati tervitatav, sest tutvustab valdkonda ning aitab leida õpilaskandidaate.

HJK ÕKRis korraldas kool ühisüritusena teiste koolidega müügikorraldajate võistluse, vaatamata riikliku toetuse puudumisele. Sarnaste ürituste toetuste jagamisel eelistatakse erialasid, kus õppijate vanus jääb alla 26 eluaasta. Samas oleks komisjoni hinnangul oluline pakkuda selliste ürituste korraldamisel toetust ka nendele õppekavadele, kus õppijate keskmine vanus on veidi kõrgem. Nii saavad selliseid väljakutseid läbida ka elukestvasse õppesse astujad.

Eriala valikul juhivad kandidaadid paljuski tuttavate, sugulaste, vanemate, klassijuhataja soovituselt. Kui kutsekeskhariduse erialade valik on pigem juhuslik, siis kutseõppesse astutakse sageli juba kooli vilistlasena ja erialavalik on teadlik ning hästi läbimõeldud. Näiteks klienditeenindaja eriala omandanu jätkab õpinguid müügikorraldajana ja seejärel asub õppima e-kaubandust või näiteks algul õpitakse kergete rõivaste rätsepaks, seejärel jätkatakse õpinguid rätsep-stilistina naiste rõivaste erialal ja hiljem ka meeste rõivaste erialal. Hindamiskülastusel tõid nii õppijad kui ka vilistlased välja, et kooli tugevuseks on paindlikkus, pakutakse just seda, mida õppija vajab. Näiteks saab tekstiili valdkonna erialadel (kutseõppes) koolis käia nii päevasel kui ka öhtusel ajal. Õppijad saavad vajadusel ülesannete esitamiseks ka pikendust paluda, sest üldiselt on õpetajad vastutulelikud.

Vaatamata sellele, et juba praegu on erialade tutvustamisel palju ära tehtud, leiab kool oma eneseanalüüsis, et erialade populariseerimine ja info edastamine kooli kodulehel ning sotsiaalmeedias peab olema jätkuvalt parendusvaldkond (kooli eneseanalüüs lk 14). Komisjon nõustub, et see on oluline, et püsida nähtavana ja atraktiivsena võimalikult paljudele potentsiaalsetele ja ka tugevatele õpilaskandidaatidele.

3.2.2. Õpikeskkond, sh materjalid, vahendid ja tehnika

TRJVNT ÕKRis on mitmeid erinevaid õppetöö klasse, mis on sisustatud vajaliku tehnikaga. Valdonna juht on uue tehnika hankimisel väga aktiivne ning erinevaid masinaid ja litsentse soetatakse koostööpartnerite abiga. Osa masinaid ostetakse ka kooli eelarvest tulevate vahendite eest. Koolis on tööl mehaanik, kes masinate eest hoolitseb.

Õmblusklassid on paremini sisustatud kui mõnedes väiksemates ettevõtetes, kus õppijad praktikal käivad. Valdonna juht on lausa alles hoidnud mõned vanemad masinad, et õppijad saaksid ka nendel tööd teha, juhul, kui nad nendega praktika- või töökeskkonnas kokku peaksid puutuma. Enne praktilise õppe algust tutvustavad õpetajad õpilastele ka tööohutuse reegleid. Klassides on seintel ka ohutusjuhised ja meditsiinikarbid.

Tekstiili ÕKR erialade klassides on väga hea valik erinevatest tekstiilidest ja kangastest, mis annab õppijatele hea ülevaate erinevate kangaste omadustest ning erivajadustest. Kanganäidised on klassidesse muretsenud valdkonnajuht läbi erinevate koostööpartnerite. Tegu on tootmisest ülejäänud kangastega, mille kasutamine õppes aitab säästa ka keskkonda. On olemas ka erineva

spetsialiseerumisega klassid - näiteks nahatöö, kardina valmistamise ja tikkimise klass. Sisekujundaja assistentidel on ka eraldi klass makettide tegemiseks. TRJVNT ÕKRi õppijate kasutada on spetsiaalne 24 töökohaga arvutiklass, kus on olemas vajalikud litsentsid ja programmid, mida töös võib vaja minna. Uuel aastal on arvutiklassi oodata ka uut plotterit digitaalsete lõigete tegemiseks. TRJVNT ÕKR erialade õppeklassid on ruumikad ning sisustatud kõige vajalikuga. Ruumikasutus on viimsete detailideni läbi mõeldud. Kui õpilane ei saa praktiliselt kõiki soovitud ülesandeid täita, saab ta neid vajadusel teha õppeklassides, mis annab kindlust, et kõik vajalikud õpiväljundid saavutatakse.

HJK ÕKRis on samuti paar eriala klassi - näiteks suhtlemisuskuste klassis on ühe klassi seinal peeglid, et õppijad saaksid tunni vältel jälgida enda ja oma kaaslaste kehakeelt. Ühes klassis on olemas ka Erply laoprogramm ning kaubanduse erialade õppijate kasutada on kaubatöö klass, kus on riulitele seatud tooted ning saab praktiseerida müügikorraldust. Õppeklassis ja õppekaupluses on kasutusel Nixori NixPos kassaprogramm. Kätesaadavad on erinevad laoprogrammid ning koostööd on tehtud ka logistika õppesuunaga, kelle ladu kaubanduse õpilased vajadusel kasutada saavad. Käiakse ka Tallinki logistikakeskuses Maardus, kui on vaja olnud teha suuremahulisi ülesandeid. Koolil ei ole mõistlik ise soetada selvekassasid. Selleks, et õpilased saaksid harjutada ka selvekassadega töötamist, teeb kool koostööd lähedal asuvate poodidega nt Rimi ja Prisma.

Mõlemale hinnatavale ÕKRile on oluline ka õppekauplus "Meie". HJK ÕKR õpilased saavad seal graafiku alusel teha oma praktikat. Kaupluses on müügiks TRJVNT ÕKR õpilaste tehtud tooted.

Valdkonna juht hindab väga praktika e-keskkonnana Tahvlit, mis võimaldab koolipoolsetel praktikajuhendajatel saada hea ülevaate õppijate toimetulekust praktikaettevõtetes. Valdkonna juhi sõnul on vahel on probleemiks ettevõttepoolse praktikajuhendaja digipädevus, mistõttu ei jõua kõik vajalik info õigeaegselt infosüsteemi. Üheks võimalusena võiks praktikajuhendajate jaoks luua täiendavaid juhiseid (videod vms), mis aitaks seda muret leevendada.

E-õppeks kasutatakse mõlemas ÕKRis valdavalt Moodle keskkonda, vahel laetakse materjale üles ka Tahvlisse. Moodle keskkonda laevad õpetajad üles õppematerjalid, vahel ka tundide salvestused. Mõni õpetaja kasutab Moodle keskkonda ka õpilastele iseseisvate ülesannete andmiseks. Moodles otseselt õpetamist ei toimu, see planeeritakse kontakttundidesse.

Vestlusest TRJVNT ÕKRi õpilastega selgus, et aeg-ajalt on probleeme info kättesaadavusega. Näiteks annab õpetaja info tunnis suuliselt edasi, aga Tahvlisse või Moodlesse seda ei märgi. Nii võib vajalik info tunnist puudunud õpilase jaoks kaduma minna. Seda probleemi aitavad hetkel leevendada õpilaste endi loodud suhtlusgrupid sotsiaalmeedias. Probleemiks on ka, kui õpetaja annab kodutöö, kuid see ei ilmu otse Tahvli avalehele, mistõttu võib õpilasel kahe silma vahele jääda. Samuti häirib õpilasi pidevad süsteemi katkestused. Kooli sõnul on need aga areneva süsteemi "kasvuvalud".

Komisjoni hinnangul on koolil mõlemas ÕKRis suurepärane õpikeskkond, sh praktilise töö klassid, töövahendid ja masinad. Kooli seintele on riputatud sisekujundaja assistentide ja rätsepate disainiprojektid, koridorides on toolid ja diivanid, mis on sisekujundajate poolt korda tehtud. See on väga positiivne, sest võimaldab õppijatel näha, et nende tehtud tööd hinnatakse ja kasutatakse, mis omakorda aitab hoida õpimotivatsiooni. Praktilise töö klassides on õpilastel piisavalt ruumi ning mööbel on viimsete detailideni läbi mõeldud. Keskkond on õppijatele igati inspireeriv ja toetav ning seal on näha, et selle taga on valdkonnajuhi ja õpetajate tehtud suur töö.

3.2.3 Õppekorraldus, sh praktilise töö ja praktikakorraldus

Õppetöö kalender, kus on kajastatud nii õppesessioonid, praktika ajakava ja muu õppega seonduv ajaline jaotus, on kättesaadav kooli kodulehel. TRJVNT ÕKRis on kõik õppekavad rakendatud statsionaarse koolipõhise õppena. HJK ÕKRis on klienditeenindaja kaubanduses rakendatud statsionaarse koolipõhise õppena. E-kaubanduse, müügikorraldaja ja müügiesindaja õppekavad on rakendatud mittestatsionaarse õppena. E-kaubanduse erialal on olemas ka töökohapõhise õppe rakenduskava, kuid selles õppevormis hetkel õppijaid ei ole. Komisjoni hinnangul vastab selline

õppekorraldus õppijate vajadustele, sest statsionaarses õppes saavad kutsekeskhariduse õppekavadel õppijad rohkem kontakti õpetajaga, kes saab nende õppimist suunata. Mittestatsionaarses õppes on juba täiskasvanud õppijad, kes on rohkem ennastjuhtivad ning oskavad oma aega ise planeerida.

Kogu õppetööks vajalik info on kättesaadav Tahvli keskkonnas. Vestlustel rääkisid osapooled küll ka Tahvli kui uue süsteemi käivitamisraskustest ja sagedastest hooldustöödest, kuid kokkuvõttes leiti, et tegemist on süsteemi sissetöötamise loomuliku osaga, Tahvli võimalustega ollakse harjunud ning see on kasutusel peamise õpihaldussüsteemina.

Mõlema ÕKR õppijad tõid välja, et õpetajad kasutavad Tahvlit koduste ülesannete edastamiseks, samuti on seal olemas ka kõik praktikaga seonduv (nt praktikapäevik). Õpetajad, kes õpetavad lõimitud teemasid, on Tahvlis koondatud ühisesse päevikusse ning tänu sellele on õpetajatel ülevaade, mida kolleegid õpetavad ja mis alateemasid käsitlevad. Nii oskavad nad ka ise oma õpetamistegevusi planeerida. Õppekorralduslikult kuulatakse ja arvestatakse õpetajate ettepanekutega näiteks teemade järjestuse muutmisel või koormuse ühtlasemal jaotamisel.

Siiski toodi nii kooli eneseanalüüsis kui ka vestlusel õpetajatega välja õppijate suurt koormust õppetöö algul. Rätsep-stilisti õpilased, kes on õppinud mõlemal õppekaval (spetsialiseerumisega naiste ülerõivastele ja meeste ülerõivastele), tõid välja, et meeste ülerõivastele spetsialiseerumisel oli õpe intensiivsem, kui naiste ülerõivastele spetsialiseerumisel. Pikad päevad ja intensiivne õppimine võivad olla kooli töötajate hinnangul üheks õpilaste väljalangevuse põhjuseks. Samas õppijad seda pigem ei kinnitanud, leiti, et vastutus õppimise eest on eelkõige õppijatel endil. Kui algul oli õppijatel kartus, et õppetöö on väga pingeline, siis tegelikkuses seda sellisena ei tajunud. HJK valdkonna kutseõppe mittestatsionaarsed õppijad leidsid pigem, et õppesessioonide vaheline iseseisva töö maht ei ole eriti suur. Nad oleksid valmis enam panustama, et õppepäevad oleksid sisukamad ja mõtestatumad. Siinkohal tekib komisjoni hinnangul mõningane vastuolu - ühelt poolt leiavad õpetajad, et õppetöö on väga intensiivne (eriti TRJVNT ÕKRis), samas leiavad HJK mittestatsionaarses õppes olevad õppijad (e-kaubanduse spetsialist, müügiesindaja ja müügikorraldaja), et koormus on kohati madal. Selguse saamiseks võiks kool õppijatelt küsida konkreetsemalt tagasisidet, et uurida, kuidas õppijad ise oma koormust hindavad ning mis on nende ettepanekud.

Tahvli keskkonnas toimub ka praktikahaldus. Seal vormistatakse praktikalepingud, täidetakse praktikapäevikut ning vormistatakse ja esitatakse praktikaaruanded. Kooli praktilise töö ja praktika kord on formuleeritud kooli õppekorralduseeskirjas ning selle lisades. Praktikakorralduse eest vastutab mõlemas hinnatavas ÕKRis kooli poolt üks ja sama juhtõpetaja, kelle roll on koordineerida kõikide erialade praktikakorraldust.

Õppekorralduseeskirjas on kirjas, et kool ja õppija leiavad koostöös õppijatele praktikakoha. Mõlema ÕKR õpilased rääkisid vestlustel, et peamiselt otsitakse ja leitakse praktikakoht ise, kasutades nii pereliikmete, sõprade kui ka sugulaste abi. Abi saab küsida ka koolist, kus praktikajuhendajal on olemas nimekiri ettevõtetest, kellega kool on praktikaalast koostööd teinud. Üldine praktikaettevõtete andmebaas on koolil olemas, kuid valdavalt liigub info praktikaettevõtetest ikkagi väiksemas ringis ja isikliku suhtluse kaudu.

Vestlusel osalenud ettevõtete esindajad kinnitasid, et ollakse huvitatud praktikantide võtmisest, sageli loodetakse neist kasvatada ka tulevasi töötajaid. Vahel on ettevõtted ka ise kooli poole pöördunud praktikantide sooviga. Ettevõtete esindajad soovisid saada enam informatsiooni, millistel perioodidel õppijatel ettevõttepraktikad toimuvad. Hetkel on kooli kodulehel olemas [õppetöökalender](#), kuhu on koondatud kõik õppekavad, mis on seal märgitud lühenditega. Ettevõttepoolsetel praktikajuhendajal võib seal orienteerumine osutada keeruliseks ning vajalik info jääb kätte saamata. Praktikaettevõttepoolsete juhendajad väljendasid komisjonile soovi saada rohkem eelinformatsiooni praktika sisu kohta, sest seda neile eraldi ei jagata ning see ei ole ka kooli kodulehel kättesaadav. Komisjon soovib praktikate toimumise ajakava ja ka sisu erialade kaupa ja lihtsustatud vormis jagada otse ettevõttepoolsete praktikajuhendajatega.

Tekstiili valdkonnas kirjeldasid tööandjad ja õpetajad pigem olukorda, kus sobivust hinnatakse koostöökogemuse ja õppijatelt saadud tagasiside põhjal. Kaubanduse valdkonna tööandjad olid teadlikud ka [hindamisvormist](#) ning selles esitatud kriteeriumitest (juhendaja olemasolu, tööohutusnõuete täitmine), kuid kuna vestlusel osalenud ettevõtted on kooli pikaajalised koostööpartnerid, ei olnud nende vastavust hiljuti hinnatud.

Koolis selgitatakse õppijatele üldist praktikaga seonduvat infotunnis, näidatakse ja räägitakse praktika haldamisega seonduvat, tutvustatakse Tahvli keskkonnas praktikadokumentatsiooni (nt päevik) täitmist. Koolis on välja kujunenud, et õppijate ülesanne on ettevõtetele selgitada praktika sisu ning tutvustada praktika hindamist, õppijad olid sellest ka teadlikud. Seda nõuet kirjalikult dokumentides kokku lepitud ei ole. Õppija ei pruugi ka kogu vajalikku infot õigeaegselt ning selgelt edasi anda. Näiteks töid ettevõtete esindajad vestlustel välja, et on olukordi, kus õppija ei esita praktikajuhendit enne praktikat, teeb seda vahetult enne praktika algust või siis alles siis, kui ettevõttepoolne praktikajuhendaja seda eraldi küsib. ÕKE-s on küll kirjas, et "Koolipoolne praktikajuhendaja annab õpilasele kaasa vajalikud dokumendid vajadusel paberikandjal (praktikaleping, praktikajuhend, individuaalne praktikakava, praktika hinnanguleht, praktikapäevik). Praktikakava, hindamise juhend ja hinnangu vormid on fikseeritud ja osapooltele kättesaadavad e-praktikapäevikus", kuid tähtaega, millal need peaks praktikaeetvõttesse esitatud olema, ei ole eraldi sätestatud. Komisjon soovib läbi mõelda, kuidas korraldada vajaliku info õigeaegne jõudmine praktikaeetvõttele.

Kooli TTHK 2016-2021 arengukava tegevuskavas välja toodud tegevusena ettevõtete töötajate koolitused, et toetada praktikakorraldust, kuid kool ei ole hinnatavates ÕKRides praktikajuhendajatele koolitusi korraldanud, samuti ei ole eraldi seminare vms praktikajuhendajatele ettevõtete esindajate sõnul organiseeritud. Ettevõtete esindajad olid osalenud teiste koolide poolt pakutavatel koolitustel või olid pikaajalised praktikajuhendajad ja/või ka sama kooli vilistlased ja üldiste ootustega kursis. Seega kokkuvõtvalt on komisjonil soovitus koolile arendada süsteemsemat ja terviklikumat infovahetust ettevõtetega seda nii praktikate ajakava, infovahetuse, sisu kui ka koostöö ja ettevõtete juhendajate koolituste osas.

Komisjon tutvus kooli poolt täiendavalt edastatud praktikadokumentidega ning toob nendega seoses välja mõned tähelepanekud.

Näiteks olid komisjonile esitatud praktikajuhendite hulgas vaid e-kaubanduse ja müügikorraldaja II praktika juhendites välja toodud praktika maht, teistes juhendites see puudus. Kutseõppeasutuse seaduses on sätestatud koolile kohustuslike dokumentide hulgas muuhulgas ka nõuded praktika dokumentidele, sh ka õppijate individuaalsetele praktikajuhenditele. Nii peaks juhendid sisaldama õppija individuaalset praktikaeesmärki, mida komisjonile esindatud juhendites ei olnud.

Üheks oluliseks osaks õppija individuaalses praktikakavas peaks lisaks õpiväljunditele olema ka õppija poolt varasemalt läbitud õpingute kirjeldus, kuid selline info on vaid kergete rõivaste rätsepa 3. kursuse praktikajuhendis, ülejäänud esitatud praktikakavades oli see puudu.

Koolil on välja töötatud kolmepoolne tüüptingimustega leping, mis vormistatakse Tahvli keskkonnas ning kus seda koos kõigi teiste praktikadokumentidega hoiustatakse õigusaktis sätestatud 5 aasta jooksul.

Igapäevaselt teevad praktikal õppijad sissekandeid Tahvli keskkonnas olevasse praktikapäevikusse, kuhu ka ettevõttepoolne juhendaja saab lisada oma hinnangu ja tagasiside praktikandile. See oli nii õppijate kui ka teiste praktika osapoolte (juhtõpetaja-praktika koordinaator, ettevõtete esindajad) hinnangul mugav.

Praktika lõppedes annab ettevõttepoolne juhendaja tagasisidet õppijale kas infosüsteemis või eraldi vormis. Komisjonile esitatud lisadokumentide hulgas oli eraldi vormil tagasiside kaubanduse valdkonna eriala praktikandile, tekstiilivaldkonna erialade kohta sarnast vormi komisjonile esitatud ei ole, seega ei ole võimalik hinnata selle asjakohasust.

Esitatud, täidetud vormil oli ettevõttepoolne juhendaja on õppijale andnud tagasisidet vabas vormis, kirjeldades üldiselt õppija toimetulekut praktikal (*"xxxx oli teenindus praktikal /...../17.05.-18.06.2021. xxxx läbis kaupluses kõik etapid , oli saalis kauba väljapanija , teenindas teenindusletis, vaatles kassa tööd ja kaubavastuvõttu. Igas tööl lõigus sai xxx väga kiiresti töö selgeks, oli kiire õppija. Esialgne hirm sai kiiresti seljatatud , tööd tegi naeratus näol. Meie töötajatega sai kiiresti tuttavaks, oli hea suhtleja ja abivalmis. Kindlasti saab temast hea teenindaja.*

Konkreetseid, kriteeriumipõhiseid hinnanguid esitatud ei ole. Klienditeenindaja kaubanduses õppekava moodulites on praktika põhiõpingute õpiväljundite osa. Mooduleid hinnatakse rakenduskavas valdavalt eristavalt, kirjeldatud on hindekriteeriumid eristaval hindamisel konkreetsetes õpiväljundites. Komisjon juhib tähelepanu, et ka praktikal peaks hindamine toimuma sarnasel põhimõttel ja samade kriteeriumite alusel, seega on vajadus kõigi osapoolte jaoks (ettevõttepoolne juhendaja, koolipoolne juhendaja ja praktikant) selgitada hindamist ja anda ette eelnevalt sõnastatud ja lahti kirjutatud hinde- ja hindamiskriteeriumid mi oleksid kooskõlas mooduli rakenduskavas kirjeldatud kriteeriumitega.

Õppijad tõid vestlusel välja, et neile räägitakse ja jagatakse praktikakorralduse ja hindamisega seotud infot suuliselt kooli infoseminaris või jooksvalt koos praktikadokumentidega, samuti pakutakse alati ka nõu ja abi praktikadokumentide täitmisel. Koolipoolne praktikajuhendaja on õppijate hinnangul kättesaadav ja valmis küsimustele vastama. Komisjonile esitatud praktikaga seotud dokumentide põhjal soovib vaadata üle kogu praktikakorraldusega seonduv (nii dokumentatsioon, juhendid kui ka info jagamine ja koostöö organiseerimine osapoolte vahel). See toetab koolipoolse praktikajuhendaja tööaja säästlikumat kasutamist ning õppijatele selguse tagamist. Koostöö jaoks on oluline jälgida, et kõigis dokumentides oleks ühesugune info ja kõigil osapooltel oleks selge, mida oodatakse, missugustel alustel hinnatakse. Üheks võimaluseks oleks välja töötada ühtne formaat koos kriteeriumitega, mida juhendite koostamisel jälgida, et praktikakorraldus toimuks ühistel alustel.

Kindlasti soovib komisjon märkida, et mõlema ÕKR õppijad kõigil õppetasetel väärtustasid ettevõttepraktikat kõrgelt. Leiti, et kool annab hea ettevalmistuse, et praktikal oleks lihtsam toime tulla.

3.2.4. Õppesisu, -metoodika ja hindamine

Õppesisu ja metoodika

Komisjoniga vestelnud õppijad mõlemast ÕKRist olid valdavalt oma õpingute ja teemade sisuga rahul. Õppijad hindasid väga, et mitmed õpetajad on tegutsenud/tegutsevad ka töömaailmas ning toovad seeläbi elulisi probleeme tundidesse. Vilistlased ning ettevõttepoolsed praktikajuhendajad tõid mõlema ÕKR puhul välja, et koolist saadud eelteadmised on väga head ning valmistavad õppijaid hästi ette töömaailma sisenemiseks. Praktikajuhendajate sõnul on TTHK õppijad võrreldes teiste kutsekoolide sarnase erialadega silmapaistvad oma teadmiste ja oskuste poolest. Õppijad hindavad eriti kõrgelt praktilisi tunde, kus saab asju õpetaja juhendamisel ise järele proovida. Õpetajad suhtlevad omavahel vabamas õhkkonnas ning jagavad ka omavahelisi ideid, mida nad tundides proovinud on. Planeeritud ja eesmärgistatud ühiseid koostööaegu õpetajatel ei ole, suheldakse ühistel pausidel või tööruumides siis kui selleks võimalust on. Erinevate osapoolte (õppijad, vilistlased, praktikajuhendajad, õpetajad) muljetest ja tagasiside põhjal võib komisjon öelda, et õppesisu antud ÕKRides on aja- ja asjakohane ning vastab õppijate ja töömaailma ootustele.

Kutsekeskharidusõppes teevad õpilased õpimapi, kuhu koondatakse lõimitud teemad ja praktilised tööd. Õpilaste sõnul on õpimapid paber kandjal ning neid hoitakse koolis. Komisjon arutles õppijatega vastutuse võtmise üle ning kõik vestlusel osalenud õppijad leidsid, et põhivastutus oma õpingute eest lasub ikka õpilasel endal. Need, kes soovivad hästi õppida, seda ka teevad. Samas on gruppides alati ka neid õpilasi, kes ei ole tundides kaasatud ning kelle õpitulemused on selle tõttu keskmisest

madalamad. Õpetajad liiguvad tavaliselt aktiivsemate õppijatega edasi ning mahajääjatele pakutakse järeleaitamise võimalust. Edukamad õpilased saavad vahel võimaluse nõrgemaid juhendada. Vestlustest õppijatega jäi siiski komisjonile mulje, et vahel ei pruugi ka õpetajad tähele panna, kui mõni õpilane pole tunnis kaasatud. Kooli eneseanalüüsis (lk 12) on öeldud, et õpetajal lasub vastutus oma õppeaines õpilase edasijõudmise eest. Seetõttu soovib komisjon kutsekeskhariduse õppekavadel senisest rohkem tähelepanu pöörata kõikide, sh nõrgemate õpilaste kaasamisele. Selleks saaks sisendit läbi sihipärase tagasiside kogumise õpilastelt antud teemal, aga ka näiteks õppetöösse planeeritud õppijate eelteadmiste ja taseme väljaselgitamise enne moodulite algust.

Hindamine

Vestlustest mõlema ÕKR õppijatega (nii kutsekeskhariduse- kui ka kutseõppijatega) sai komisjon teada, et hindamist puudutava info saavad nad eraldi iga teema õpetajalt. Õppijate sõnul on õpetajatel tavaliselt samad hindamispõhimõtted ning need ei erine teemast teemasse. Üldiselt vastutab iga õpetaja tema alateemat puudutava õpiväljundi hindamise eest, seega suuri väljundipõhiseid töid on vähe. Õpetajate sõnul on nad teineteise teemade ja hindamisega kursis läbi omavahelise suhtluse. Näiteks külastatakse aeg-ajalt teineteise tunde. Tavaliselt teevad õpilased mooduli raames mitu erinevat tööd, mille tulemustest tuleb kokku mooduli koondhinne. Õppijad eelistavad endi sõnul just sellist lähenemist, sest siis on pinge väiksem. Samas on kool eneseanalüüsis toonud üheks oma tugevuseks moodulite väljunditöö, mis koondab erinevate ainete lõimingud (nt klienditeenindaja kaubanduses lõputöö). Komisjoni hinnangul kasutatakse väljunditöid üksikutel juhtudel, mistõttu ei saa öelda, et see oleks tugevus. Komisjon julgustab kooli senisest enam kasutama väljundipõhiseid töid, mille eelduseks on õpetajate omavaheline formaalne koostöö.

Vestlustest mõlema ÕKRI kutsekeskhariduse õppijatega (kergete rõivaste rätsep, sisekujundaja assistent, klienditeenindaja kaubanduses) selgus, et õppijatel on kohati erinevad arusaamad, mille põhjal nende hinded kujunevad. Mõned õpetajad annavad tagasisidet, mis võimaldab õppijal aru saada, mis täpsemalt valesti läks. Samas töid õppijad välja, et neile meeldib, kui õpetaja annab tagasisidet ka hästi sooritatud töö kohta, sest see annab juurde motivatsiooni. Kutseõppe täiskasvanud õppijad olid hindamispõhimõtetega paremini kursis ning töid välja, et õpetajad on vajadusel paindlikud ka tähtaegade osas. HJK kutseõppijad töid välja, et sooviksid rohkem sisulist tagasisidet oma töödele saada. Komisjon soovib koolil rohkem tähelepanu pöörata sellele, et õpetajate antav tagasiside oleks edasiviiv ning et seda teeksid järjepidevalt kõik õpetajad.

HJK kutseõppe erialadel (müügikorraldaja, müügiesindaja ja e-kaubanduse spetsialist) väljendasid õppijad vestlustel soovi, et kontakttunde kasutataks pigem sisuliseks aruteluks ja koostöök, mitte niivõrd info edasi andmiseks. Õppijate hinnangul ei jääks nad väga paljust ilma, kui nad kontakttundides ei osaleks, sest seal toimuvad tunnid pigem loenguvormis. Seetõttu on mõne õpilase motivatsioon kontakttunniks kooli tulla ka väiksem. Komisjoniga vestelnud õppijate sõnul oli koormus nende jaoks üllatavalt madal ning nad oleksid oma õpingutesse valmis senisest rohkem panustama. Komisjon soovib siinkohal pakkuda õppijatele võimalusi rakendada õppe läbiviimisel mitmekesisemaid meetodikaid (näiteks ümberpööratud klassiruum, teooria õppimine veebikursustel vms), kus õppija saaks õppematerjalid iseseisvalt läbi töötada ning kontakttunnid pühendada pigem seminaridele, aruteludele, meeskonnatöö arendamisele jne.

Praktikat hinnatakse praktika kaitsmisel. Praktika lõppedes organiseerib koolipoolne praktikajuhendaja praktikaseminari. Õppijad tutvustavad praktika sisu ja praktikal tehtut, esitledes seda õpetajatele ja kaasõpilastele. Õppijate sõnade kohaselt tööandjaid praktikaseminarides ei ole osalenud ja tööandjad kommenteerisid vestlusel, et neid ei ole ka kutsutud. Praktikaseminaris saavad õppijad anda tagasisidet praktika juhendamise ja korralduse kohta ettevõttes ning saadud

informatsiooni kasutavad kooli õpetajad ja juhendaja järgmiste praktikate puhul näiteks ettevõtte soovitamisel/mittesoovitamisel õppijatele. Ettevõttepoolsed juhendajad ütlesid vestlustel, et ei ole koolilt tagasisidet juhendamisprotsessi kohta saanud. Toodi küll välja üldist head suhtlust ja koostööd, kuid leiti, et enam võiks olla ettevõtete kaasamist ka praktikakorraldusse.

E-õpe

TTHK kodulehel on e-õpet kirjeldatud järgmiselt: *“Tehnoloogia võimaldab õppijal aktiivsemalt õppeprotsessist osa võtta, kasutada interaktiivset iseseisvat õpet, aitab paremini organiseerida õppetööd ja muuta seda aktiivsemaks ja mitmekesisemaks ning suunata õppijaid iseseisvale probleemide lahendamisele, materjalide otsimisele, ideede vahetamisele.”*. Vestlustest õpetajate ja õpilaste selgus, et mõlema ÕKR erialal kasutatakse Moodle ja muid veebikeskkondi eelkõige info ja õppematerjalide jagamiseks ning iseseisvate tööde tegemiseks ja esitamiseks. Samuti selgitati vestlusel, et Moodle kasutatakse peamiselt kontaktõppe täiendajana koolis ning toodi välja piirangud nt arvutiklasside kättesaadavuse osas. Komisjoniga jagatud TRJVNT ÕKRi erialade kolm Moodle kursust (Mantli töötlemine individuaaltööna, Õmblusettevõtte töökorraldus ja Moekollektsiooni loomine) koondavad kokku õppijale vajaliku info ja õppematerjalid ning võimaldavad esitada töid. Õppijat suunatakse tegema iseseisvat tööd ning ei ole selge, kuidas on õpet mitmekesistatud ning kus toimub ideede vahetus, sest komisjonile esitatud näidiskursustes sellist kohta ei olnud. Mõnda kursuse teemat ja ülesannet on viimati muudetud 9 aastat tagasi, mistõttu ei pruugi need enam olla ajakohased. Näidiskursuste ja vestluste põhjal on Moodle pigem toeks kontaktõppele ja ei ole hetkel kasutusel interaktiivse õpikeskkonnana. Ka TTHK 2016-2021 arengukavas on tekstiili- ja nahatöötlemise õppevaldkonna arenguvajaduseks märgitud rohkemate digivahendite kasutamine. Oluline on ära mainida, et e-kursuste pakkumine on TTHK 2016-2021 arengukava tegevuskavas välja toodud tugimeetmena väljalangemise vähendamiseks ja nominaalajaga lõpetajate osakaalu suurendamiseks. Komisjon soovib koolil süsteemselt üle vaadata pakutavad e-õppe teemad, vajadusel neid uuendada ning leida võimalusi õppijaid interaktiivselt kaasata. Seda saaks toetada ka digipedagoogika koolitus õpetajatele.

3.2.5. Õppijate tugiteenused

TTHK pakub oma õppijatele mitmeid tugiteenuseid - näiteks sotsiaalpedagoog, võimalusel saab õppija tuge haridustehnoloogilt, pakutakse võimalust õppida individuaalse õppekava alusel jne. Samuti laienevad õppijatele kõik riiklikult ettenähtud toetused (eritoetus, põhitoetus). Suurimaks toeks õppijatele (nii kutsekeskhariduse kui ka kutseõppe kavadel õppijatele) on nende rühmajuhendaja. Rühmajuhendaja suunab õpilase vajadusel sotsiaalpedagoogi või vajadusel erialaspetsialisti (nt psühholoogi, psühhiaatri) juurde. Rühmajuhendaja jagab vajadusel infot stipendiumite kohta, toetab õpilast individuaalse õppekava koostamisel, on vajadusel vahendajaks õpilase ja õpetaja vahel. Mõlemas ÕKRis peab rühmajuhendaja kutsekeskhariduse õppekavadel õppijatega ka arenguvestlusi, et nende vajadusi paremini mõista ja arengut suunata. Kõik õpilased kinnitasid vestlustel, et rühmajuhendaja on murede puhul nende esimeseks kontaktiks ning hindasid oma rühmajuhendajaid kõrgelt.

Lisaks rühmajuhendajatele on õpilastele info tugiteenuste kohta kättesaadav ka Tahvlis, mis võimaldab õpilasel ka iseseisvalt abi otsida.

Rühmajuhendajate sõnul on tugiteenuste pakkumisel suurimaks probleemiks õppijate erivajaduste tuvastamine. Tihti selguvad erivajadused mitu nädalat peale õpingute algust, kui hakkavad ilmema esimesed probleemid. Alaealiste õpilaste puhul on erivajaduse määratlemiseks vaja kaasata ka lapsevanemaid, mis võib osutada väljakutseks, kui lapsevanemad ise ei ole sellisest asjast huvitatud.

Kuna õpiraskused ja muud probleemid on õppijate seas kasvutrendis, siis õpetajate hinnangul ei pruugi enam jätkuda vaid ühest sotsiaalpedagoogist.

Vaatamata erinevatele tugiteenustele on valdkonna juhi ja õpetajate sõnul väljalangemine siiski mõlemas ÕKRis kõrge. HJK ÕKRis on küll väljalangemine viimastel aastatel mõnevõrra langenud, kuid selget seost tugiteenuste pakkumise ja väljalangemise vähenemise vahel ei ole leitud.

TRJVNT ÕKRI õppekavadel on kutseõppes väljalangejad need, kes ei suuda töö-, kooli- ja pereelu omavahel ühildada. Selliseid väljalangejaid ei saa kooli hinnangul ka enam ümber rääkida. Mõlema ÕKRI kutsekeskhariduse õppekavadel langevad enim välja need, kellel ei olnud TTHK esmane valik või kes tulid õppima perekonna surve tõttu. Ka nende puhul ei aitaks otsust muuta ükski pakutav tugiteenus. Komisjoni hinnangul aitaks väljalangemist vähendada suurem eeltöö vastuvõtul.

Hinnatavates ÕKRides kohtub regulaarselt (sügisel ja kevadel) hinnete komisjon. Sinna satuvad õpilased, kellel on tekkinud palju õppevõlgnevusi. Hinnete komisjon on mõeldud kohana, kus õpiraskustega õpilased saavad välja selgitada, millist abi nad vajaksid. Samas kirjeldasid mitmed õpilased ja õpetajad, et komisjon on pigem mõeldud õppetunnina õpilastele, et nad end edaspidi kokku võtaksid ning rohkem sinna ei satuks. Hinnete komisjon tundus õpilastele ebameeldiva kohana, kuhu sattumist iga hinna eest välditakse. Siinkohal kõlab komisjonile vastuolu - ühelt poolt on hinnete komisjon loodud toetusmeetmena, kuid sinna sattumist kardetakse. See tähendab, et õpilased, kes tõepoolest vajaksid sügavamat õpiraskuste analüüsi, proovivad ületada miinimumlävendi, et mitte komisjoni sattuda ning seetõttu nende õpiraskustele ei pruugigi lahendust leida. Komisjon soovib koolil analüüsida, kuidas aitab hinnete komisjoni selline korraldus tuge vajavaid õppijaid innustada ning nende probleemidele lahendusi leida ning kaaluda ka teisi, pigem varasemale märkamisele ja jõustavale toetusele suunatud meetodeid õppija toetamiseks.

Järeldused

- **Tugevused**
- Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemise õppekavarühmas on väga hea ja pidevalt uuenev materiaalne baas (õppeklassid, tehnika jms), mis võimaldab õppijatel kasutada töömaailmas kasutusel olevaid masinaid. Õppekeskkond on õppijate jaoks inspireeriv ja motiveeriv.
- Paindlik õppetöö korraldus lähtudes õppijast ja tema võimalustest (eelkõige nende jaoks, kes käivad ka tööl).
- Mõlema õppekavarühma kutsekeskhariduse õppekavadel viivad rühmajuhendajad õppijatega läbi arenguvestlusi. Sellised vestlused aitavad toetada õppijate individuaalset arengut ning annavad neile võimaluse oma õppimiskogemust individuaalselt arutada oma rühmajuhendajaga. Samuti aitab see tuvastada õppijate erivajadusi.
- **Parendusvaldkonnad** ja komisjoni **soovitused** selle probleemi või kitsaskoha lahendamiseks
- Koostööd praktikaettevõtetega tehakse, kuid pigem juhuslikult. Komisjon soovib koolil panustada süsteemsesse ja järjepidevasse **koostöösse praktikaettevõtetega** praktika planeerimisel, läbiviimisel ja tulemuste hindamisel, aga ka pakkuda koolitusi jms praktikaettevõtete juhendajatele.
- Praktikakorralduses on võimalusi ühtlustamiseks. Juhtõpetaja teeb kõike oma muude tööülesannete kõrvalt, puudu on selge raamistik ja süsteem. Komisjon soovib **vaadata üle kogu praktikakorraldusega seondud** (nii dokumentatsioon, juhendid kui ka info korraldamine ja koostöö organiseerimine osapoolte vahel) tulemusliku praktika organiseerimiseks.

Praktikakorralduse selge dokumenteerimine aitaks juhtõpetajal praktikaga seonduvat vastutust vajadusel ka kellegagi jagada.

- Õpiväljundite hindamisel tehakse küll koostööd, aga see on pigem juhuslik. Komisjon julgustab kooli senisest enam **kasutama väljundipõhist ühishindamist erinevate alateemade õpetajate koostöös**. Sellele eelduseks on õpetajate omavaheline formaalne koostöö.
- Kohati on õppemetoodika õpetajakeskne (loengud jms). Pakkuda õppijatele võimalusi rakendada **õppe läbiviimisel mitmekesisemaid meetodikaid** (näiteks ümberpööratud klassiruum, teooria õppimine veebikursustel vms) ja mõtestatud veebiõpet, kus õppija saaks õppematerjalid iseseisvalt läbi töötada ning kontakttunnid pühendada pigem seminaridele, aruteludele, meeskonnatöö arendamisele jne. Moodle on juba kasutusel, aga kursuste sihipärasem ja digididaktikal põhinev arendamine on üks võimalus õpet sisukamaks ja kaasaegsemaks muuta.

- **Arenguvõimalused**

- **Hinnetekomisjon** toetusmeetmena ei pruugi olla pikemas perspektiivis jätkusuutlik. Komisjon soovib koolil kaaluda alternatiivsete toetusmeetmete pakkumist õpiraskustega õpilastele.
- Kuna erivajadustega ja õpiraskustega õpilaste osakaal on tõusutrendis, siis võib tulevikus vajalik olla teise sotsiaalpedagoogi leidmine kooli.
- Moodle on pigem toeks kontaktõppele ja ei ole hetkel kasutusel interaktiivse õpikeskkonnana. Moodle keskkonnal on aga erinevaid võimalusi vahetu õppetöö läbiviimiseks nt veebiõppena ning õppijate interaktiivseks kaasamiseks. Komisjon soovib koolil erinevaid võimalusi uurida ning vajadusel pakkuda õpetajatele ka digipedagoogika koolitusi.
- Õpetajate poolt kasutatavad õppemeetodid kutsekeskhariduse õppekavadel ei pruugi olla alati piisavad, et kaasata õpiraskustega või vähem aktiivseid õpilasi. Seetõttu soovib komisjon kutsekeskhariduse õppekavadel senisest rohkem tähelepanu pöörata kõikide, sh nõrgemate õpilaste kaasamisele. Selleks saaks sisendit läbi sihipärase tagasiside kogumise õpilastelt antud teemal.

Soovitus poliitikakujundajatele:

- Erinevate eriala- ja kutsevõistluse riikliku toetuste jagamisel eelistatakse erialasid, kus õppijate vanus jääb alla 26.eluaasta. Samas oleks komisjoni hinnangul oluline pakkuda selliste ürituste korraldamisel toetust ka nendele õppekavadele, kus õppijate keskmine vanus on veidi kõrgem. Nii saavad selliseid väljakutseid läbida ka elukestvasse õppesse astujad.

3.3 Õpetajad¹

Hindamiskriteeriumid

1. **Õppekavadel on vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad, sh praktikud ja pädevad praktikajuhendajad; õpetajatöö maht ja ametikohad on planeeritud;**
2. **Õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadustest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist.**

¹ Õpetajad on antud dokumendi kontekstis kõik õppekasvatusala töötajad (sh praktilise töö juhendajad, praktikajuhendajad koolis jt)

Analüüs

Hinnatavates ÕKRides on kutseõpetajad suure praktilise kogemusega ning kooli eneseanalüüsis esitatud andmete põhjal on hinnatavate õppekavarühmade põhikohaga õpetajate keskmine vanus 52,8 aastat ning neljateistkümnest tabelis esitatud õpetajast 12 kohta on kool märkinud kui “pikaajalise töökogemusega õpetaja”. Seega võib järeldada, et õpetajaskond on sarnase vanuseprofiiliga nagu [riigi õpetajaskond keskmiselt](#). Õpetajate erialaoskused on hinnatavates õppekavarühmades kõrged. Näiteks tekstiilvaldkonna õppijate hulgas on õppijaid, kes on koolis juba mitmendat eriala õppimas ning ühena olulistest korduvalt õppima tulemise põhjuseks toodi vestlusel esile häid ja väga suurte kogemustega õpetajaid. Ka kaubanduse valdkonnas on õpetajaid, kellel on kogemus nii ettevõtte praktikuna kui ka neid, kes töötavad samaaegselt mitmes koolis.

Kooli kodulehel olevate valdkondade õpetajate andmete võrdlemisel leidis komisjon, et [www.kutsekoda.ee](#) andmete põhjal on tekstiili valdkonna eriala kutse omistatud neljale õpetajale ning kaubanduse valdkonna kutse on kahel õpetajal, sealjuures on ühele õpetajale omistatud mõlema valdkonna kutsetunnistus. Kutseõpetaja kutse on omistatud kahele kutseõpetajale. Kutse omamine täiendavat tunnustamist nt kõrgema töötasu näol kaasa ei too, pigem on see seotud õpetaja sisemise ambitsiooni ja motivatsiooniga. Kooli eneseanalüüsiaruandes esitatud andmete põhjal vastavad õpetajate pedagoogiliste kompetentside tase kutseõpetaja, tase 6 kutsele.

Kooli eneseanalüüsiaruandes kirjeldatakse õpetajate arengu toetamist iga-aastase arenguestluste kaudu. Koolil on olemas ka küsimustik, mis on välja töötatud kutseõpetaja, tase 6, kutsestandardi kompetentside põhjal. Selle küsimustiku täitmist kirjeldati kooli eneseanalüüsis kui arenguestlusteks valmistumise abidokumenti. Vestlustel selgus, et arenguestlused on koolis pigem formaalsus, peamiselt lepatakse kokku uue õppeaasta tööülesanded ja koormus, täpsemalt ja individuaalseid arenguvajadusi selle käigus pigem ei määratleta. Iga õpetaja saab ise määrata oma arenguvajadused ja vastavalt leida koolitusvõimalusi. Küll aga on õpetajatel võimalus osaleda iga-aastastel kooliülestel meetodikapäevadel, samuti on pakutud erinevaid üleriigilisi koolitusi (näiteks digipädevuste tõstmiseks suunatakse õpetajaid osalema Harno koolitustel). Üldiselt toodi välja, et juhul kui õpetajad sooviksid ennast koolitada, peab see olema pikalt ette planeeritud, sest töökoormus ei võimalda alati koolitustel sellisel määral osaleda nagu õpetajad sooviksid või nende vajadus on. Erialaselt arendavad õpetajad ennast ise, näiteks on mitmed tekstiilvaldkonna õpetajad ka ise ettevõtetes töötavad praktikud.

Kokkuvõtteks võib öelda, et õpetajad on kogemuste ja heade erialaste oskustega, kuid sageli on nende töökoormus kõrge, mistõttu jääb vähe aega pedagoogiliseks enesetäienduseks. Õpetajate keskmine vanuse tõttu võib tekkida vajadus õpetajate järelkasvu järele. Üheks võimaluseks oleks “vaadata ringi” õpetajaeeldustega õppijate hulgas, kellest omale järelkasvu koolitada. Valdkonna juhi sõnul seda juba ka tehakse.

Tagasiside õpetajate tööle

Mõlema ÕKR õppijad leidsid, et nad on küll vastanud kooli korraldatud tagasisideküsitlustele, kuid üldiselt õpetajate koha neilt tagasisidet ei küsita. Õpetajad mainisid, et õppijad saavad vajadusel peale tundi tagasisidet anda või asju üle küsida. Vajadusel saavad õppijad tagasisidet anda ka rühmajuhendajale, kuid süsteemset, st regulaarselt kogutavat ja analüüsivat tagasiside kogumist õpetajate tööle õppijatelt ei toimu. Õpetajate poolt korjatav tagasiside on igati tervitatav ning aitab õpetajal saada vahetut ning kohest tagasisidet oma tööle. Samas võiks sellist süsteemi toetada ka formaalsem tagasisidesüsteem, mis võimaldaks saadud andmeid aasta-aastalt omavahel võrrelda.

Samuti tõid TRJVNT õppijad vestlusel näite, kus probleemse õpetaja üle arutati rühmajuhendajaga, kuid probleemile lahendust ei tulnud. Tagasihoidlikumad õppijad ei pruugi julgeda probleeme õpetaja või rühmajuhendajaga ka arutada, mistõttu võivad need tähelepanuta jääda.

Hinnatavate ÕKRide õpetajad teevad oma tööd suure pühendumusega, mis väljendub inspireerivas õpikeskkonnas, õpilaste rahulolus ning selles, et mitmed õppijad tulevad kooli tagasi erinevaid erialasid õppima, sest seal on suurepäraseid õpetajad. TTHK 2016-2021 arengukava tegevuskava üks planeeritud tegevustest oli ka motivatsioonisüsteemi väljatöötamine õpetajatele. Komisjon soovib koolil siinkohal mõelda, kuidas omakorda selliseid õpetajad tunnustada.

Järeldused

- **Tugevused**
 - Head ja väga suurte **kogemustega õpetajad**, kes inspireerivad õppijaid ning on üheks peamiseks põhjuseks, miks tullakse kooli tagasi õppima.
 - Oma tööd pühendunult ja suure põhjalikkusega tegevad **rühmajuhendajad**, kes on õppijate poolt hinnatud.
- **Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitused**
 - Arenguestlused õpetajatega on pigem õppekorraldusele orienteeritud. Et õpetajate areng ja kooli eesmärgid oleksid paremini kooskõlas, **soovib komisjon täiendada arenguestluste metoodikat**.
 - Õpetajate koolitusvõimalused on piiratud. Õpetajad on hõivatud õpetamistegevustega, õpetajate koolitusvajadus on õpetajate enda otsustada, arenguestlused ja tagasiside seda ei toeta. Peamiselt pakutakse tasuta koolisiseseid või Harno digikoolitusi, viimastel osalemise on samuti õpetaja enda valik. Soovitusena luua avaramad **koolitusvõimalused** õpetajatele (koolituskavad, pikem ette planeerimine, koolitusvajaduste välja selgitamine jne).
 - Õpetajate tagasiside küsimine oma tööle on seotud eelkõige õpetaja enda motivatsiooni ja teadlikkusega. Õpetajad küsivad oma tööle õpilaste tagasisidet mitteformaalsete vestluste käigus. Soovitus on kujundada kirjalik õppijate **tagasiside süsteem**, mille andmeid oleks võimalik aastate lõikes ka võrrelda ja nende põhjal planeerida parendustegevused.
- **Arenguvõimalused**
 - Õpetajate töökoormus on kõrge, mistõttu jääb vähe aega pedagoogiliseks enesetäienduseks. Üheks võimaluseks kontakttundide koormust vähendada oleks sisuka veebiõppe planeerimine, mis eeldab küll suuremat panust ettevalmistusfaasis kuid hiljem võimaldaks õppes paindlikum olla.

4. Hindamiskomisjoni peamised järeldused tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamise ja naha töötlemise ning hulgi- ja jaekaubanduse õppekavarühmade osas

Peamised järeldused

• Tugevused

- Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamise ja naha töötlemise õppekavarühmas on kool arvestatav kompetentsikeskus Eestis, mis väljendub suurepärases materiaal-tehnilises baasis, õppijate ja vilistlaste rahulolus ning heas maines tööandjate seas.
- Tekstiili, rõivaste, jalatsite valmistamine ning naha töötlemise õppekavarühmas on väga hea ja pidevalt uuenev materiaalne baas (õppeklassid, tehnika jms), mis võimaldab õppijatel kasutada töömaailmas kasutusel olevaid masinaid. Õppekeskkond on õppijate jaoks inspireeriv ja motiveeriv.
- Paindlik õppetöö korraldus lähtudes õppijast ja tema võimalustest (eelkõige nende jaoks, kes käivad ka tööl).
- Head ja väga suurte **kogemustega õpetajad**, kes inspireerivad õppijaid ning on üheks peamiseks põhjuseks, miks tullakse kooli tagasi õppima ja oma tööd pühendunult ja suure põhjalikkusega tegevad **rühmajuhendajad**, kes on õppijate poolt hinnatud.

• Parendusvaldkonnad

- Kirjalikes avalikes dokumentides esineb ebatäpsusi ja ebakõla. Kooli kodulehel on segamini erialade nimetused ja nende alla lingitud õppekavad. Õpitavate erialade tutvustuse all on esitatud õppekavasid (kergete rõivaste rätsep, müügiesindaja, e-kaubanduse spetsialist), milles on üheks mooduliks Karjääri planeerimine, mida aga tegelikult õppekavades enam ei ole. Õppekavade mahtude jaotuse (praktika, iseseisva töö maht) info ei vasta õppevormile, praktikakoha sobivuse hindamisvorm on mõeldud töökohapõhise õppe jaoks. Komisjoni ettepanek on korrastada avalik info (sh rakenduskavad) nii, et see vastaks õigusaktidele.
- Tagasiside kogumine õppekava arendamiseks erinevatelt sihtrühmadelt on pigem juhuslik. Komisjon soovib tööandjaid, vilistlasi ja õppijaid süsteemsemalt kaasata õppekava arendusse läbi regulaarsete tagasiside küsimise (küsimustikud, ümarlauad jne) ning tagasiside tulemusi kasutada õppekavade arenguvajadustega tuvastamiseks. Õpetajate tagasiside küsimine oma tööle on seotud eelkõige õpetaja enda motivatsiooni ja teadlikkusega. Õpetajad küsivad oma tööle õpilaste tagasisidet mitteformaalsete vestluste käigus. Soovitus on kujundada kirjalik õppijate **tagasiside süsteem**, mille andmeid oleks võimalik aastate lõikes ka võrrelda ja nende põhjal planeerida parendustegevused.
- Praktikakorralduses on võimalusi ühtlustamiseks, seda nii koostöös praktikaettevõtetele kui ka koolisiselt. Juhtõpetaja teeb kõike oma muude tööülesannete kõrvalt, puudu on selge raamistik ja süsteem. Komisjon soovib **vaadata üle kogu praktikakorraldusega seonduv** (nii dokumentatsioon, juhendid kui ka info korraldamine ja koostöö organiseerimine osapoolte

vahel) tulemusliku praktika organiseerimiseks. Praktikakorralduse selge dokumenteerimine aitaks juhtõpetajal praktikaga seonduvat vastutust vajadusel ka kellegagi jagada.

- Õpiväljundite hindamisel tehakse küll koostööd, aga see on pigem juhuslik. Komisjon julgustab kooli senisest enam **kasutama väljundipõhist ühishindamist erinevate alateemade õpetajate koostöös**. See oleks enam kooskõlas väljundipõhise õppe ja nüüdisaegse õpikäsitusega.
- Õpetajad on hõivatud õpetamistegevustega, õpetajate koolitusvajadus on õpetajate enda otsustada, arenguestlused ja tagasiside seda ei toeta. Peamiselt pakutakse tasuta koolisisesid või Harno digikoolitusi, viimastel osalemise on samuti õpetaja enda valik. Soovitusena luua avaramad **koolitusvõimalused** õpetajatele (koolituskavad, pikem ette planeerimine, koolitusvajaduste välja selgitamine arenguestluste ja tagasiside kaudu jne)
- **Arenguvõimalused**
 - **Hinnetekomisjon** toetusmeetmena ei pruugi olla pikemas perspektiivis jätkusuutlik. Komisjon soovib koolil kaaluda alternatiivsete toetusmeetmete pakkumist õpiraskustega õpilastele.
 - Kuna erivajadustega ja õpiraskustega õpilaste osakaal on tõusutrendis, siis võib tulevikus vajalik olla teise sotsiaalpedagoogi leidmine kooli.
 - Moodle on pigem toeks kontaktõppele ja ei ole hetkel kasutusel interaktiivse õpikeskkonnana. Moodle keskkonnal on aga erinevaid võimalusi vahetu õppetöö läbiviimiseks nt veebiõppena ning õppijate interaktiivseks kaasamiseks. Komisjon soovib koolil erinevaid võimalusi uurida ning vajadusel pakkuda õpetajatele ka digipedagoogika koolitusi.
 - Õpetajate poolt kasutatavad õppemeetodid kutsekeskhariduse õppekavadel ei pruugi olla alati piisavad, et kaasata õpiraskustega või vähem aktiivseid õpilasi. Seetõttu soovib komisjon kutsekeskhariduse õppekavadel senisest rohkem tähelepanu pöörata kõikide, sh nõrgemate õpilaste kaasamisele. Selleks saaks sisendit läbi sihipärase tagasiside kogumise õpilastelt antud teemal.
 - Õpetajate töökoormus on kõrge, mistõttu jääb vähe aega pedagoogiliseks enesetäienduseks. Üheks võimaluseks kontakttundide koormust vähendada oleks sisuka veebiõppe planeerimine, mis eeldab küll suuremat panust ettevalmistusfaasis kuid hiljem võimaldaks õppes paindlikum olla.

Soovitus poliitikakujundajatele:

- Erinevate eriala- ja kutsevõistluse riikliku toetuste jagamisel eelistatakse erialasid, kus õppijate vanus jääb alla 26. eluaasta. Samas oleks komisjoni hinnangul oluline pakkuda selliste ürituste korraldamisel toetust ka nendele õppekavadele, kus õppijate keskmine vanus on veidi kõrgem. Nii saavad selliseid väljakutseid läbida ka elukestvasse õppesse astujad.